

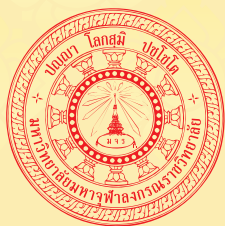
คู่มือการปฏิบัติศาสนกิจ สำหรับพระนิสิต

โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
ปฏิบัติศาสนกิจสู่การสร้างสังคมสุขภาวะ
กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สนับสนุนโดย
สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

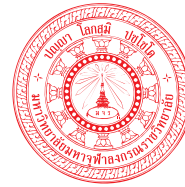

คู่มือการปฏิบัติศาสนกิจ สำหรับพระนิสิต

กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คู่มือการปฏิบัติศาสนกิจสำหรับพระนิสิต

กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา	พระราชปริยัติกวี ศ.ดร.	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระราชวรเมธี รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระราชวรมุณี รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระมหาราชัน จิตตปาโล ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระครูพิพิธสุตาทร ดร.	อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
	นางสาวชัชฌาธิ์ จันทนะ	นักบริหารแผนงานชำนาญการพิเศษ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
คณะผู้จัดทำ	พระมหาประยูร โชติวโร	ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระมหาสุเทพ สุพลทีโต	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	คณะนักวิจัยโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจสู่การสร้างสังคมสุขภาวะ	

โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจสู่การสร้างสังคมสุขภาวะ
กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ห้อง A๓๐๐ อาคารเรียนรวม โซน A ชั้น ๓
๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๔๐๑ ๘๔๐๒ ๘๔๐๕ ๘๔๐๖ ๘๔๐๘

<http://www.stud.mcu.ac.th>

กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
<http://www.facebook.com/studmcu>
ชุดโครงการวิจัยพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม มจร
<https://www.facebook.com/buddhistfordev>

ฝ่ายปฏิบัติศาสนกิจ

(1) นายเกษม ประกอบดี
Email : ksp20092009@hotmail.com
โทรศัพท์ : 087-508-0055
(2) นายถาวร ภูษา
Email : dhawara.bhu@mcu.ac.th

สารบัญ

๐๕

ส่วนที่ ๑: การปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑.๑ เปรียบเทียบข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ
- ๑.๒ บทบาทและหน้าที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ
- ๑.๓ ปฏิทินการปฏิบัติศาสนกิจ

๒๔

ส่วนที่ ๒: การปฏิบัติศาสนกิจกับการปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์

- ๒.๑ การบริหารกิจการคณะสงฆ์
- ๒.๒ โครงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

๓๒

ส่วนที่ ๓: บทบาทพระสงฆ์กับการทำงานเพื่อสังคม

- ๓.๑ พระสงฆ์ต้นแบบนักพัฒนา

๔๔

ส่วนที่ ๔: การพัฒนาติดตามและดำเนินโครงการ

- ๔.๑ โครงการปฏิบัติศาสนกิจต้นแบบ
- ๔.๒ เครื่องมือการทำงานในชุมชน
- ๔.๓ การติดตามและประเมินผล

๗๓

ภาคผนวก

- กน.ปศ.๐๒ -ตัวอย่างหนังสือขอตัวนิสิต
- กน.ปศ.๐๓ -ตัวอย่างหนังสือขออนุมัติให้พระสังฆาธิการปฏิบัติศาสนกิจ
- กน.ปศ.๐๕ -แบบเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

ส่วนที่ ๑

การปฏิบัติศาสนกิจ

๑.๑

ระเบียบข้อบังคับ ประกาศ และ มติเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อบังคับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ
พุทธศักราช ๒๕๔๖

ประกาศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติ
ศาสนกิจสำหรับนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธี
การปฏิบัติศาสนกิจสำหรับนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖

เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในคราวประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงมีมติให้ออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ บททั่วไป

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖”

ข้อ ๒ บรรดา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด คำสั่ง หรือประกาศอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

(๑) ระเบียบมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช ๒๕๒๒

(๒) ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ ๒/๒๕๓๒ เรื่อง การปฏิบัติงานของพระภิกษุ

ข้อ ๔ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๕ ในข้อบังคับนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการปฏิบัติศาสนกิจ

“**นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ**” หมายความว่า พระภิกษุหรือสามเณรผู้ศึกษาครบตามหลักสูตรพุทธศาสนตรบัณฑิตและกำลังปฏิบัติศาสนกิจ

“**ศาสนกิจ**” หมายความว่า การสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๖ ให้อธิการบดีรักษาการให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้

หมวด ๒

คณะกรรมการการปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการการปฏิบัติศาสนกิจคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ได้แก่ อธิการบดี หรือรองอธิการบดีที่อธิการบดีมอบหมาย

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ คณบดี

(๓) กรรมการผู้แทนสภาวิชาการ จำนวน ๓ รูป/คน ซึ่งสภาวิชาการคัดเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีและหรือผู้อำนวยการ

(๔) กรรมการผู้แทนสภาวิชาการประเภทคณาจารย์ประจำคณะ จำนวน ๔ คน ซึ่งสภาวิชาการคัดเลือกตามสัดส่วนของแต่ละคณะ

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ รูป/คน ซึ่งสภาวิชาการแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของอธิการบดี

(๖) กรรมการและเลขานุการ ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต

ให้ประธานกรรมการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกกรรมการที่เป็นพระภิกษุรูปหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

ประธานกรรมการอาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายปฏิบัติศาสนกิจและหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมกิจการนิสิตเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๘ คณะกรรมการตามข้อ ๗ (๓) (๔) และ (๕) มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว คณะกรรมการตามข้อ ๗ (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) มรณภาพหรือตาย

(๒) ลาออก

(๓) ลาสิกขา

(๔) ขาดคุณสมบัติของการเป็นกรรมการประเภทนั้นๆ

กรณีที่กรรมการตามข้อ ๗ (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และได้มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลือของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบาย ลักษณะการปฏิบัติศาสนกิจที่พึงประสงค์ แผนงานหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

(๒) วางระบบการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจ ทั้งด้านวิชาการและทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติศาสนกิจ

(๓) ควบคุม ดูแลและนำผลการปฏิบัติศาสนกิจไปใช้ตามนโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์

(๔) เรียกนิสิตและผู้เกี่ยวข้องมาชี้แจงต่อคณะกรรมการและเสนอข้อมูล การลงโทษแก่นิสิตผู้ละเมิดข้อบังคับ

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือบุคคลเพื่อทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัย

หมวด ๓

การปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๑๐ การปฏิบัติศาสนกิจมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

(๒) เพื่อการสนองงานในกิจการคณะสงฆ์

(๓) เพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์

(๔) เพื่อสงเคราะห์ประชาชน

(๕) เพื่อสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๑ คุณสมบัติของนิสิตผู้ปฏิบัติศาสนกิจ

(๑) สอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตรที่เข้าศึกษาภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่า ของเวลาการศึกษาตามหลักสูตรและมีค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ และต้องมีหนังสือรับรองจากกองทะเบียนและวัดผล

(๒) ต้องผ่านการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานครบตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๒ ระยะเวลาการปฏิบัติศาสนกิจ นิสิตต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา ยกเว้นนิสิตชาวต่างประเทศไม่ต้องปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๑๓ สถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ

(๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นพระสังฆาธิการให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขออนุมัติจากมหาวิทยาลัย

(๒) นิสิตจะปฏิบัติศาสนกิจสถานที่ใด ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักที่นิสิตจะไปพักอาศัยอยู่ปฏิบัติศาสนกิจทำหนังสือขอตัวต่อมหาวิทยาลัย

(๓) ในกรณีที่ไม่ไปปฏิบัติศาสนกิจนอกวัดที่สังกัดจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักที่นิสิตสังกัดเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ ๑๔ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจต่อมหาวิทยาลัย เพื่อให้คณะกรรมการอนุมัติ ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคมของปีการศึกษาครบตามหลักสูตร หากพ้นกำหนดถือว่าไม่ปฏิบัติศาสนกิจ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ

ข้อ ๑๕ ให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย หรือบุคคลที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร เป็นที่ปรึกษานิสิตที่ปฏิบัติศาสนกิจแต่ละรูป

ข้อ ๑๖ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ จะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ถ้าไม่เข้ารับการปฐมนิเทศถือว่าไม่ปฏิบัติศาสนกิจ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ

ข้อ ๑๗ ในระหว่างที่ปฏิบัติศาสนกิจ หากจำเป็นต้องย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าสำนัก ที่นิสิตจะย้ายไปปฏิบัติศาสนกิจสถานที่ใหม่ ทำหนังสือถึงเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจอยู่เดิมเพื่อขอตัวนิสิต เมื่อได้รับอนุญาตแล้วให้นิสิตทำหนังสือขออนุมัติต่อคณะกรรมการ

ข้อ ๑๘ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องรายงานการปฏิบัติศาสนกิจต่อมหาวิทยาลัยอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง ตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๑๙ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมไม่นำความเสื่อมเสียมาให้แก่พระพุทธศาสนาและมหาวิทยาลัย

ข้อ ๒๐ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องไม่ละทิ้งหน้าที่ และต้องไม่รายงานการปฏิบัติศาสนกิจอันเป็นเท็จ

หมวด ๔
บทกำหนดโทษ

ข้อ ๒๑ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจละเมิดข้อบังคับ มีโทษดังนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือน

(๒) ภาคทัณฑ์

(๓) ไม่ได้รับหนังสือรับรองผลการศึกษาและระงับการให้ปริญญาตั้งแต่

๒ ปีขึ้นไป

(๔) ให้พ้นสภาพนิสิต

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

-ลงนามแล้ว-

(พระสุเมธาธิบดี)

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติศาสนกิจสำหรับ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท พ.ศ. ๒๕๕๑

เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ มติคณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ และมติสภาวิชาการในคราวประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงออกหลักเกณฑ์การปฏิบัติศาสนกิจสำหรับนิสิตปฏิบัติศาสนกิจผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจสามารถศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้เฉพาะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยต้องไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๒ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจผู้ประสงค์ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ต้องยื่นคำร้องและหลักฐานต่อคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

๒.๑ คำร้องขอศึกษาต่อระดับปริญญาโทในขณะที่ปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๒ หนังสือรับรองผลการศึกษาที่แสดงว่าศึกษาครบตามหลักสูตรแล้วจากคณบดีหรือผู้อำนวยการวิทยาลัยต้นสังกัด

๒.๓ หนังสือรับรองตารางการปฏิบัติศาสนกิจจากเจ้าอาวาสหรือผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๒.๔ ตารางเวลาการปฏิบัติศาสนกิจ และตารางเรียนที่ชัดเจน ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการ ปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๓ คณบดีหรือผู้อำนวยการวิทยาลัยต้นสังกัดเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบออกหนังสือรับรองผลการศึกษาที่แสดงว่าศึกษาครบหลักสูตร

ข้อ ๔ การศึกษาต่อต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ หรือคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕ คณะหรือวิทยาลัยต้นสังกัดต้องออกนิเทศและควบคุมดูแลการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตทุก ๑ เดือน อย่างเคร่งครัด

ข้อ ๖ การรายงานงานการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเท็จ หรือไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุมัติให้ถือว่าไม่ปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อ ๗ ให้ใช้ประกาศนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

-ลงนามแล้ว-

(พระธรรมโกศาจารย์)

อธิการบดี

ประธานกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจสำหรับนิสิต ปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพ.ศ. ๒๕๔๐ มติคณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ จึงประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจสำหรับนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๖๐ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) กำหนดให้นิสิตบรรพชิตที่มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย

๒) กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจ ๒ ลักษณะ คือ ปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักมอบหมาย และปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ

๓) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้อง ใส่ใจ ให้ความร่วมมือ และดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๒ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจ ๒ ลักษณะ คือ (๑) ปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักมอบหมาย และ (๒) ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการการปฏิบัติศาสนกิจตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด มีขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

๒.๑ การตรวจสอบคุณสมบัติและการยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) นิสิตตรวจสอบคุณสมบัติของตนเองตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
- ๒) นิสิตผู้ที่มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจต้องดำเนินการยื่นใบคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ พร้อมเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ๑ โครงการ (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด)
- ๓) ส่วนภูมิภาคให้ยื่นเสนอผ่านงานกิจการนิสิตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายและรวบรวมข้อมูลเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจให้ความเห็นชอบ

๒.๒ การเสนอโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) โครงการปฏิบัติศาสนกิจที่เสนอมจะต้องมีลักษณะโครงการที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และมีเป้าหมายของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถถอดรหัสความรู้นำไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน เชิงนโยบาย และเชิงวิชาการ อย่างใดอย่างหนึ่งได้จริง

ตัวอย่างโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

- (๑) การสร้างศาสนทายาทในยุคปัจจุบัน
- (๒) การบริหารจัดการงานในกิจการคณะสงฆ์
- (๓) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน
- (๔) การจัดสวัสดิการชุมชนเชิงพุทธ
- (๕) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- (๖) เทคนิคและวิธีการสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- (๗) รูปแบบและกระบวนการขับเคลื่อนศีล ๕ ในชุมชน
- (๘) โครงการวัดสร้างสุข (๕ ส.)
- (๙) การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรม-บาลี
- (๑๐) การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
- (๑๑) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนดอยหรือพื้นที่ภาคใต้
- (๑๒) การอนุรักษ์และปลูกป่าชุมชนสร้างสุข

๒.๓ หัวข้อและเค้าโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ ต้องประกอบด้วย

- ๑) ชื่อโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ
- ๒) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนานิสิต ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และนวัตกรรม ๙ ประการของนิสิตมหาวิทยาลัย

- ๓) หลักการและเหตุผล
- ๔) วัตถุประสงค์
- ๕) ขอบเขตการดำเนินงาน
- ๖) เป้าหมาย
- ๗) วิธีดำเนินงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ
- ๘) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- ๙) การประเมินผล
- ๑๐) ที่ปรึกษาโครงการ
- ๑๑) หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการทำงาน
- ๑๒) ภาคผนวก

๒.๔ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) นิสิตผู้มีความสมบัติปฏิบัติศาสนกิจเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด **ถ้าไม่เข้ารับการปฐมนิเทศถือว่าไม่ปฏิบัติศาสนกิจ** เว้นแต่มีเหตุผลจำเป็นและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ

๒) มหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจออกประกาศรายชื่อนิสิตผู้ที่มีสิทธิปฏิบัติศาสนกิจและแต่งตั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย หรือบุคคลที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควรเป็นที่ปรึกษานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

- ๓) คณะกรรมการการปฏิบัติศาสนกิจส่งมอบนิสิตไปปฏิบัติศาสนกิจ
- ๔) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจเริ่มปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่นิสิตยื่นใบคำร้อง
- ๕) คณะกรรมการออกตรวจเยี่ยมและประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจ

๖) การย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ในระหว่างที่ปฏิบัติศาสนกิจ หากจำเป็นต้องย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าสำนัก ที่นิสิตจะย้ายไปปฏิบัติศาสนกิจ สถานที่ใหม่ ทำหนังสือถึงเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจอยู่เดิมเพื่อขออนุญาต เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ให้นิสิตทำหนังสือขออนุมัติต่อคณะกรรมการ

๗) นิสิตต้องประเมินนิสิตประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจด้วยตนเอง โดยเจ้าอาวาส และหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณีและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบเดือนละ ๑ ครั้ง และเมื่อรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ จะต้องแนบผลการประเมินด้วยตนเองทุกครั้ง

๘) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ ต่อมหาวิทยาลัย (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด) มีหนังสือผ่านความเห็นชอบหรือรับรองจากเจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณีและที่ปรึกษา

๙) คณะทำงานตรวจรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติศาสนกิจครั้งที่ ๑ รวบรวมการปฏิบัติศาสนกิจเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

๑๐) คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑

๑๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ (ฉบับสมบูรณ์) ครั้งที่ ๒ ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด ประกอบด้วย

(๑) หน้าปก

(๒) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(๓) สารบัญ

(๔) บทที่ ๑ บทนำ

(๕) บทที่ ๒ วิธีดำเนินงาน

(๖) บทที่ ๓ ผลการดำเนินงานโครงการ

(๗) บทที่ ๔ การบูรณาการและการเกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อคณะสงฆ์

และชุมชน

(๘) บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ

(๙) ภาคผนวก

๒.๕ การสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ และการประกวดผลงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจทุกรูปต้องเข้าร่วมการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๒) การประกวดบทความผลงานวิธีปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศ (Best practice) มหาวิทยาลัยจะคัดเลือกผลงานวิธีปฏิบัติการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศประเภทต่างๆ โดยกำหนดรางวัล ๒ ประเภท คือ (๑) รางวัลประเภทส่วนงาน (๒) รางวัลประเภทนิสิต และกำหนด ๒ ระดับ คือ (๑) รางวัลระดับยอดเยี่ยม (เหรียญทอง) (๒) รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน) ดังนี้

(๑) รางวัลระดับยอดเยี่ยม (เหรียญทอง) กำหนดให้มี ๑ รางวัลในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

(๒) รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน) ๔ รางวัลในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

๓) หลักเกณฑ์และวิธีการประกวดให้เป็นไปตามประกาศของของมหาวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

-ลงนามแล้ว-

(พระราชวรมนูญ ดร.)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
ประธานกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

๑.๒

บทบาทและหน้าที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๔๖ สาระสำคัญกำหนดให้นิสิตผู้ศึกษาครบตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มีผลการเรียนค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ได้ปฏิบัติศาสนกิจสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา

การปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี จึงเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจทุกรูปที่จะต้องออกไปปฏิบัติศาสนกิจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ เพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ เพื่อสงเคราะห์ประชาชน และเพื่อสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตามนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๔๖ อย่างเคร่งครัดแล้วจะต้องมีหน้าที่ ดังนี้

๑. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ข้อบังคับ ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง

๒. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องประพฤติตนอยู่ในสมณสาธูป สุภาพชน ไม่ประพฤติในสิ่งที่ไม่อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ตนเอง บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือมหาวิทยาลัย

๓. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด

๔. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจด้วยความอดทนเสียสละเต็มกำลังความสามารถ

๕. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องไม่ละทิ้งหน้าที่และต้องไม่รายงานการปฏิบัติศาสนกิจอันเป็นเท็จ

๖. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจละเมิดข้อบังคับมีโทษ ดังนี้

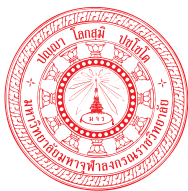
(๑) ว่ากล่าวตักเตือน

(๒) ภาคทัณฑ์

(๓) ไม่ได้รับหนังสือรับรองผลการศึกษาและระงับการให้ปริญญาตั้งแต่

๒ ปีขึ้นไป

(๔) ให้พ้นสภาพนิสิต

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตระดับปริญญาตรี

เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตระดับปริญญาตรี ทุกคนะ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และข้อ ๙ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖ และมติที่ประชุมคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงออกประกาศ เรื่อง การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตระดับปริญญาตรี ประจำการศึกษา ดังนี้

๑. กำหนดให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ที่กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานและการรายงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยเน้นปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พันธกิจหรือภาระงานของคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ (๑) ด้านการปกครอง (๒) ด้านศาสนศึกษา (๓) ด้านศึกษาสงเคราะห์ (๔) ด้านเผยแผ่ (๕) ด้านสาธารณูปการ และ (๖) ด้านสาธารณสงเคราะห์

๒. การปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ตามข้อ ๑๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖ กำหนดให้จัดปฐมนิเทศ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจเป็นรายภาค ประกอบด้วย (๑) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒) ภาคกลาง (๓) ภาคเหนือ และ (๔) ภาคใต้ โดยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของวิทยาเขตวิทยาลัย ห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการ

๓. ให้กองกิจการนิสิต สำนักอธิการบดี จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจถึงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัย และให้วิทยาเขต คณะ

วิทยาลัย ห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการ ส่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่กำกับดูแล และรับผิดชอบงานเกี่ยวกับกิจการนิสิตเข้าร่วมประชุม

๔. กำหนดให้นำระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ (www.stud.mcu.ac.th/sas) มาใช้สนับสนุนเกี่ยวกับงานปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ รุ่นที่ ๖๔ เป็นต้นไป เพื่อใช้ในการลงทะเบียน ยื่นคำร้อง ส่งรายงาน รวมถึงสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ

๕. กำหนดให้กิจกรรมต่อไปนี้ คือ (๑) การปฐมนิเทศนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ (๒) การติดตามและพัฒนาโครงการปฏิบัติศาสนกิจ (๓) การสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติศาสนกิจที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจทุกรูปต้องเข้าร่วม นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ถือว่าไม่ผ่านการปฏิบัติศาสนกิจ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

๖. ให้วิทยาเขต คณะ วิทยาลัย ห้องเรียนและหน่วยวิทยบริการแจ้งให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจดำเนินการตามปฏิทินกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจและนโยบายของมหาวิทยาลัยโดยเคร่งครัด

๗. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง มติ คำแนะนำของที่ปรึกษาปฏิบัติศาสนกิจ และปฏิทินกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ โดยเคร่งครัด

๘. ให้กองกิจการนิสิต สำนักอธิการบดี ร่วมกับวิทยาเขต วิทยาลัย ห้องเรียนและหน่วยวิทยบริการ จัดให้มีกิจกรรมการประกวดโครงการปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อยกย่องและสนับสนุนผลงานการปฏิบัติศาสนกิจ ของนิสิต

๙. ให้กองกิจการนิสิต สำนักอธิการบดี ร่วมกับวิทยาเขต วิทยาลัย ห้องเรียนและหน่วยวิทยบริการรวบรวมผลการปฏิบัติศาสนกิจ (ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน การประเมิน ประเด็นปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข และจัดทำสรุปผลการดำเนินงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป) เสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจพิจารณา

๑๐. นิสิตปฏิบัติศาสนกิจละเมิดข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง มติ หรือข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจ ให้คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประชุมพิจารณากำหนดโทษตามข้อ ๒๑ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พุทธศักราช ๒๕๔๖

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

-ลงนามแล้ว-

(พระพรหมบัณฑิต)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปฏิทินการปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตรวจสอบคุณสมบัติของการเป็นนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

- ผลการเรียน (GPA) - การปฏิบัติธรรม - การชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา

- นิสิตติดต่อสถานที่จะไปปฏิบัติศาสนกิจและเตรียมจัดทำเอกสารขอตัวนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ (ชื่อ กน.ปศ.๐๒) หรือ (กน.ปศ.๐๔)
- นิสิตเตรียมและจัดทำเอกสารโครงการปฏิบัติศาสนกิจตามประเด็นที่สนใจ (ชื่อ กน.ปศ.๐๕)

นิสิตที่มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจ ดำเนินการยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจผ่านระบบออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/>

ประกาศรายชื่อนิสิตผู้มีสิทธิปฏิบัติศาสนกิจผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/>

ปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ

ธันวาคม

๐๑

มกราคม

๐๒

เมษายน

๐๓

พฤษภาคม

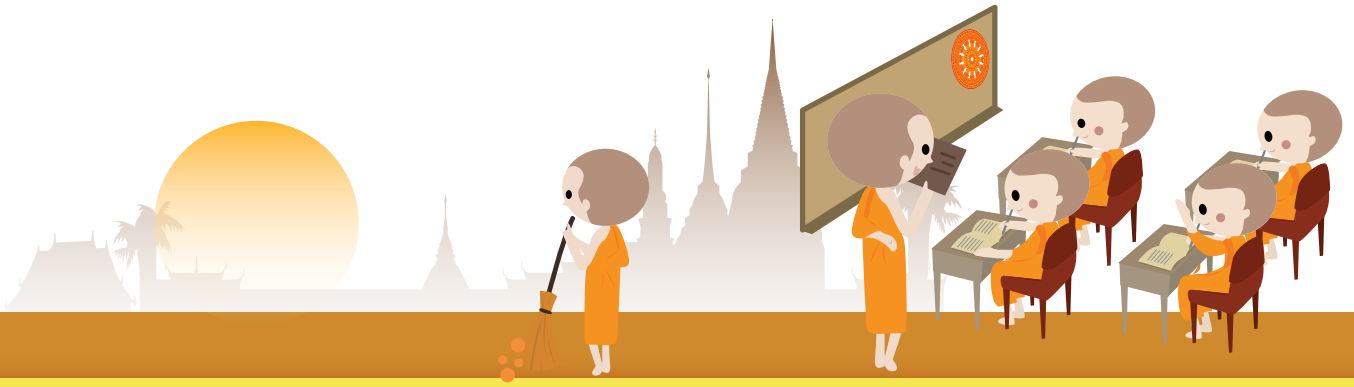
๐๔

พฤษภาคม

มิถุนายน

๐๕

คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจให้ความเห็นชอบผลการปฏิบัติศาสนกิจ
เสนอมหาวิทยาลัยผ่านสำนักทะเบียนและวัดผลเพื่ออนุมัติปริญญา

ประชุมสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ๔ ภาค
ประกาศผลการประกวดโครงการปฏิบัติศาสนกิจเป็นเลิศ
(Best Practice)

(ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม)

นิสิตปฏิบัติศาสนกิจส่งรายงานผลการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๒
ผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/>

(ภายในวันที่ ๒๐ กันยายน)

นิสิตปฏิบัติศาสนกิจส่งรายงานผลการ
ปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑
ผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์
<http://stud.mcu.ac.th/sas/>

นิสิตปฏิบัติ
ศาสนกิจในพื้นที่

มิถุนายน

๐๖

กันยายน

๐๗

มกราคม

๐๘

กุมภาพันธ์

๐๙

มีนาคม

๑๐

ตรวจสอบคุณสมบัติของการเป็น
นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ
- ผลการเรียน (GPA)
- การปฏิบัติธรรม
- การชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา

๑

ธันวาคม

๒

มกราคม

- นิสิตติดต่อสถานที่ที่จะไปปฏิบัติ
ศาสนกิจและเตรียมจัดทำเอกสาร
ขอตัวนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ
(ชื่อ กน.ปศ.๐๒) หรือ (กน.ปศ.๐๔)
- นิสิตเตรียมและจัดทำเอกสารโครงการ
ปฏิบัติศาสนกิจตามประเด็นที่สนใจ
(ชื่อ กน.ปศ.๐๕)

ส่วนที่ ๒

การปฏิบัติศาสนกิจกับ
การปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์

๒.๑. การบริหารกิจการคณะสงฆ์

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ได้แก่ กิจการที่คณะสงฆ์จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนา หรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา มี ๖ ประการ ประกอบด้วย การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

๑) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง หมายถึง ภารกิจที่วัดโดยภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสหรือคณะเจ้าปกครองดำเนินการสอดส่องดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณร ที่อยู่ในวัดหรือในการปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งประกาศของมหาเถรสมาคม ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมไปถึงการที่พระภิกษุได้ทำหน้าที่ปกครองทุกระดับ นับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่(หน) รวมถึงรับสนองงานด้านการปกครองคณะสงฆ์ของสมเด็จพระสังฆราช มหาเถรสมาคม และเจ้าคณะพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสานเจ้าคณะพระสังฆาธิการและสนองงานเพื่อให้มีการตรวจเยี่ยม ถวายนามความรู้ ในการบริหารกิจการของวัดและการปกครองภายในวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ส่งเสริมสนับสนุน และประสานงาน เพื่อพัฒนาพระสังฆาธิการให้มีวุฒิการศึกษา และทักษะในการบริหารจัดการวัดให้มากยิ่งขึ้น โดยประสานมหาวิทยาลัยสงฆ์จัดหลักสูตรการเรียน การสอนที่เหมาะสม

ตัวอย่างการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง กิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย มีการแต่งตั้งคณะทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงรายในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำ โดยอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ มหาเถรสมาคมเป็นแนวทางในการแสดงสามัคคีธรรมพระมหาเถระ การจัดการมูทิตาจิตแก่ผู้สอบบาลีสนามหลวง การส่งบัญชีประจำปี การพิจารณาประวัติเพื่อแต่งตั้ง/เลื่อนสมณศักดิ์ การสอบธรรมสนามหลวง การสอบบาลีสนามหลวง ซึ่งทางคณะจังหวัดให้นโยบายแก่คณะพระสังฆาธิการชั้นปกครองนำนโยบายไปดำเนินการ

๒) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านศาสนศึกษา

การศึกษาตามหลักพุทธศาสนา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ระดับต่างๆ ให้เกิดขึ้นรู้สัจธรรม เมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่นและสังคม การศึกษาในทางพระพุทธศาสนานั้น เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาอื่นๆ อันสมควรแก่สมณะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านศาสนศึกษา หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ซึ่งเป็นระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ และส่งเสริมให้วัดและสถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนธรรมศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในเข้าสอบธรรมศึกษาที่เหมาะสม ทั้งแก่ผู้เข้าสอบ สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นๆ สนับสนุนให้มีการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนา ด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ แก่พุทธศาสนิกชนทุกระดับวัย เน้นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีความหมายต่อการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ด้านการศาสนศึกษา ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงและสุขภาวะวิถีพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๓) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และการจัดการศึกษาในการเตรียมความพร้อม แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนเอกชนการกุศลของวัด การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษา

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การสงเคราะห์ประชาชนด้านการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงตน และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสนับสนุนให้วัดที่มีความพร้อมหรือสามารถให้จัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยวัดสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น บริจาคเงินช่วยเหลือสร้างอาคาร อุปกรณ์การเรียนการสอน ทุนการศึกษาแก่นักเรียน รวมถึงการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลและการช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษา หรือสถาบัน

การศึกษาอื่น หรือบุคคลผู้กำลังศึกษา นอกจากการศาสนศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์, โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, โรงเรียนอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ตัวอย่างการดำเนินงานกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกุฎีเก็ด ตำบลวรรณคร อำเภอปัว จังหวัดน่าน

๔) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแพร่หลายออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการศึกษาและการพัฒนาตนเองไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ หมายถึง การเทศนาสั่งสอนประชาชน แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนพระธรรมทูตที่ปฏิบัติศาสนกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้วัดที่มีความพร้อมและสามารถจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมให้มากยิ่งขึ้น อย่างน้อย ๑ ตำบลต่อ ๑ สำนัก โดยสนับสนุนให้มีการจัดอบรมพระวิปัสสนาจารย์ให้สามารถนำหลักธรรมไปอบรมประชาชน เน้นการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งโดยผู้สอนและผู้ศึกษา

การดำเนินงานด้านการเผยแผ่ในปัจจุบัน ได้แก่ งานพระธรรมทูต, หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.บ.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียนข้าราชการ และประชาชน, การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน, การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์, การเผยแผ่ทางสื่อสารมวลชน, การเผยแผ่ตามศักยภาพของวัดเพื่อพัฒนา คุณภาพชุมชนตามศักยภาพของวัด ได้แก่ โครงการอุทยานการศึกษา การจัดสวนสมุนไพรในวัด โครงการลานวัดลานใจ ลานกีฬา, สื่อสารมวลชนกับคณะสงฆ์ และงานประชาสัมพันธ์คณะสงฆ์เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกรูปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการประชาสัมพันธ์

ตัวอย่างการดำเนินงานกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ ได้แก่ มหาวิชชาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ ไร่เชิญตะวัน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

๕) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ หมายถึง การบูรณะและพัฒนาวัด และการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ รวมถึงการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด และการบริหารงานสาธารณูปการของเจ้าอาวาสหรือวัดตามพระธรรมวินัยควรให้เกิดความสุข (สัพปาเย) ๔ อย่าง อันได้แก่ อาวาสสัพปาเย อาหารสัพปาเย บุคคลสัพปาเย และธรรมสัพปาเย และการจัดการด้านสาธารณูปการในวัดการจัดทำแผนแม่บทการก่อสร้าง และรู้จักวิธีการบริหารงานสาธารณูปการเป็นอย่างดี มีเทคนิคและวิธีการขอคำปรึกษากับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้าง การบริหารจัดการงานสาธารณูปการที่ดี และต้องรู้จักวิธีการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและพัฒนาวัดให้สงบร่มรื่น เป็นศูนย์กลางพัฒนาของชุมชนโดยกำหนดยึดหลักการบริหารบูรณปฏิสังขรณ์ การรักษาดูแลทำนุบำรุง ศาสนวัตถุ และการจัดทำวัดให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง

ตัวอย่างการดำเนินกิจการพระสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนา ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

๖) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย แบ่งออกเป็น การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประจำตำบลกิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น และการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อเป็นแหล่งอุปโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่นๆ และการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ปลูกต้นไม้ และการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วมพร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส หรือกระบวนการสงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย อุบัติเหตุ และสาธารณภัย ซึ่งได้แก่ภัยความยากจน ความเจ็บไข้

๒.๒. โครงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

ภายใต้ภารกิจการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคมได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการประสานงานแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (คปพ.) เพื่อทำหน้าที่พัฒนาแนวทางและรวบรวมกระบวนการดำเนินโครงการที่สนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ถือเป็นโอกาสสำคัญของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่จะออกปฏิบัติศาสนกิจเนื่องจากสามารถพัฒนาโครงการปฏิบัติศาสนกิจให้สอดคล้องกับการปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์ได้ โดยโครงการที่อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา และมหาเถรสมาคมมีมติให้ดำเนินการไปแล้วประกอบด้วย

๑) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่สังคม รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายศึกษาสงเคราะห์ มุ่งเน้นการสนับสนุนให้เยาวชน ประชาชนและผู้ที่มีใจในสังคม มีโอกาสได้เข้ามาเรียนหลักสูตรและวิชาพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นการขยายพื้นที่การเรียนรู้อะไรหรือการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรเฟื่องฟูให้เยาวชน ประชาชนและผู้ที่มีใจในสังคมสามารถเข้าถึงการศึกษาทางพระพุทธศาสนาได้อย่างเท่าเทียมและสะดวกยิ่งขึ้น

๒) โครงการยกระดับหมู่บ้านรักษาศีล ๕ รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่และคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มุ่งเน้นการส่งเสริมให้คณะสงฆ์ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการใช้หลักศีล ๕ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์แต่ละพื้นที่ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะศีล ๕ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งด้านสัมมาชีพ ด้านสุขภาวะองค์รวม และด้านสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย

๓) โครงการวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่ มุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเจริญสติตามแนวพระพุทธศาสนา โดยขยายพื้นที่และกิจกรรมการวิปัสสนาเพื่อยกระดับคุณภาพจิตใจและปัญญาของสังคมให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังจะพัฒนาพระสงฆ์นักวิปัสสนาจารย์ให้เข้าใจหลักปฏิบัติและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

๔) โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรม รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายศาสนศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา หลักสูตร บุคลากรและปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย และการพัฒนาศาสนทายาทในอนาคต

๕) โครงการส่งเสริมความร่วมมือเครือข่าย รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายองค์กรทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน เพื่อการส่งเสริมกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ ๔.๐ ซึ่งหมายถึงการที่คณะสงฆ์บูรณาการความร่วมมือเพื่อให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่าย เช่น การดำเนินการจัดทำธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์ การส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งเครือข่ายพัฒนาเยาวชนจิตอาสาเพื่อดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เป็นต้น

๖) โครงการพัฒนาระบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายปกครอง มุ่งเน้นการจัดทำ รวบรวมและให้ความรู้กับพระสงฆ์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวัด สามารถมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งและแนวปฏิบัติเพื่อการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้

๗) โครงการ Smart Card Smart Buddhism สู่พระพุทธศาสนา ๔.๐ รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายปกครอง มุ่งเน้นการจัดทำบัตรประชาชนและฐานข้อมูลของพระสงฆ์สามเณรเพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ ในฐานะพลเมือง นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าคณะปกครองทราบข้อมูลพื้นฐานของพระสงฆ์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการบริหารจัดการคณะสงฆ์อีกด้วย

๘) โครงการส่งเสริมนวัตกรรมเชิงพุทธ รับผิดชอบโดยคณะกรรมการฝ่ายศาสนศึกษา มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการวิจัย การค้นคว้านวัตกรรมเชิงพุทธทั้งในรูปแบบนวัตกรรมเชิงนโยบาย เชิงการศึกษาและเชิงสังคมเพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนต่อไป

๙) โครงการยกระดับขีดความสามารถศาสนบุคคล รับผิดชอบโดยฝ่ายปกครอง มุ่งเน้นการส่งเสริมกิจกรรมที่จะร่วมพัฒนาศักยภาพของศาสนบุคคล ทั้งพระสงฆ์ สามเณรและไวยาวัจกร เพื่อสนับสนุนให้ศาสนบุคคลมีความพร้อมรับสถานการณ์และกฎระเบียบการอยู่ร่วมกันในสังคม

๑๐) โครงการศูนย์รวมองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้พระพุทธศาสนา รับผิดชอบโดยฝ่ายศึกษาสงเคราะห์ มุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดพื้นที่และเครือข่ายการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพระพุทธศาสนา รวมทั้งส่งเสริมการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งในมิติศูนย์การเรียนรู้ เอกสารองค์ความรู้และกิจกรรมส่งเสริมความรู้ที่สนับสนุนให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาได้อย่างต่อเนื่อง

๑๑) โครงการบริหารศาสนสมบัติระบบการเงิน-การบัญชี รับผิดชอบโดยฝ่ายสาธารณูปการ มุ่งเน้นการรวบรวมกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติเพื่อให้องค์ความรู้กับพระสงฆ์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวัด สามารถจัดทำรายงานเพื่อรองรับการบริหารจัดการระบบตรวจสอบและหลักการความโปร่งใส สำหรับการทำกิจกรรมการเงินและบัญชีของวัดได้

๑๒) โครงการวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ส รับผิดชอบโดยฝ่ายสาธารณูปการ มุ่งเน้นการพัฒนาภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมและองค์ความรู้ในการบริหารวัดให้มีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยปัจจุบันฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ส เพื่อสนับสนุนให้นโยบายดังกล่าว สามารถช่วยพัฒนาการปรับภูมิทัศน์ภายในวัดให้สอดคล้องกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาให้กับสังคมได้

๑๓) โครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน รับผิดชอบโดยฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบ วิธีการและแนวทางการดำเนินกิจกรรมพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคมให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายในการจัดตั้งและบริหารกองทุนด้านสาธารณสงเคราะห์เพื่อสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนต่อไป

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๐.

พระมหาชุตีภัก อภินันโท, ภูมิสันต์ ขวัญกุลพัทธ์ และพระศรีสมโพธิ. “การพัฒนาเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อสังคมภายใต้ต้นนโยบายหมู่บ้านศีล ๕”. วารสารมจร. **การพัฒนาสังคม**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ (๒๕๖๐, พฤษภาคม – สิงหาคม).

พระเทพเวที. **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายอากรสมาคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สภธรรมนิกร จำกัด, ๒๕๕๑.

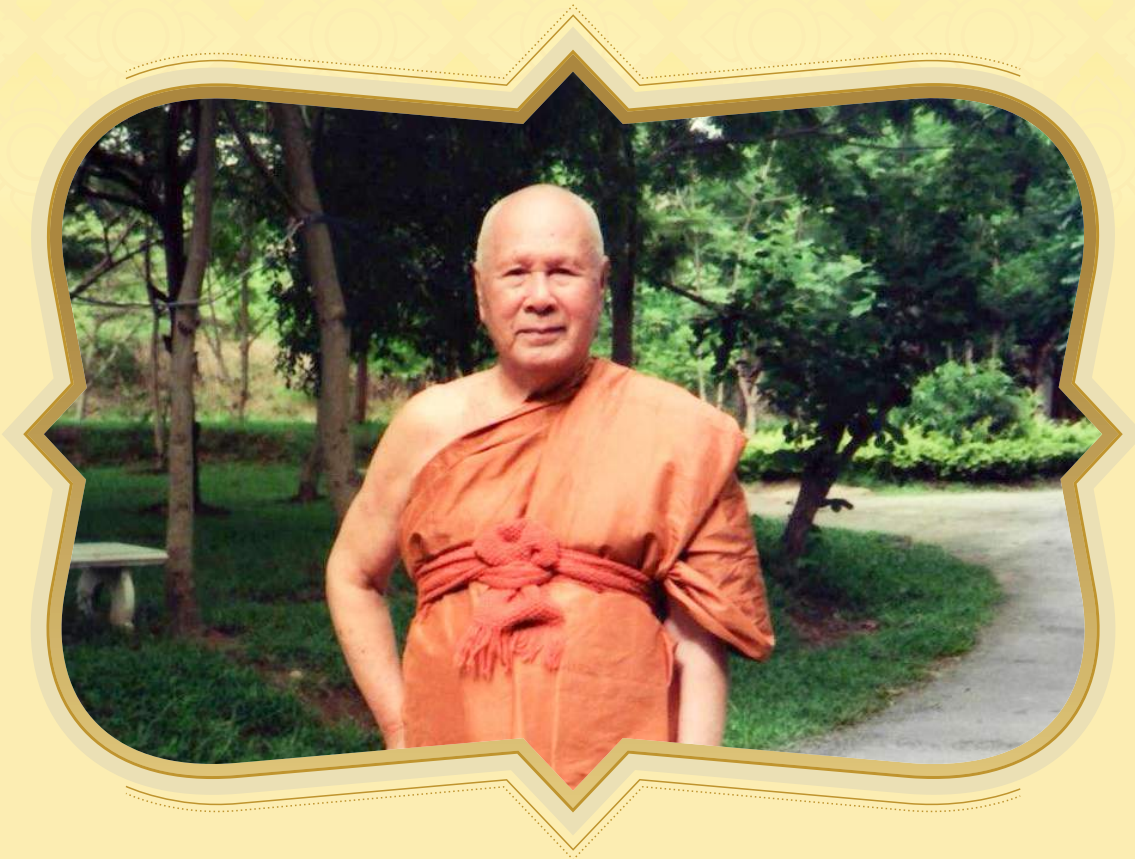
พระเมธีธรรมาภรณ์. **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สภธรรมนิกร จำกัด, ๒๕๓๙.

ส่วนที่ ๓

บทบาทพระสงฆ์ กับการทำงานเพื่อสังคม

๓.๑ พระสงฆ์ต้นแบบนักพัฒนา

พระพรหมมังคลาจารย์ (เป็น ปญฺญานนฺโท)

“ข้าพเจ้าขอแจ้งให้ท่านทราบว่า ข้าพเจ้ารักและบูชาพุทธธรรมมาก เพราะซาบซึ้งในรสธรรมเป็นอย่างดีว่า พระธรรมให้ผลแก่ชีวิตของข้าพเจ้าอย่างไร จึงขอพูดถึงนโยบายในการประกาศธรรมว่า ข้าพเจ้ามีความมุ่งหมายในการทำงานเพื่ออะไร ท่านจักไม่ต้องสงสัยกันต่อไปอีกว่า ข้าพเจ้าเป็นพระประเภทใด ข้าพเจ้านโยบายแน่วแน่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง แม้เหตุการณ์ของประเทศชาติจะผันผวนไปอย่างไร ใครจะมาครองเมืองก็ตามที ข้าพเจ้าจะทำตามนโยบายของข้าพเจ้าเสมอ ไม่มีอะไรจะมาเปลี่ยนใจของข้าพเจ้า จากความเชื่อและการกระทำ ข้าพเจ้ายอมตายเสียดีกว่าที่จะพูดหรือกระทำอันผิดๆ ความประสงค์ของพระพุทธรองค์ ผู้ซึ่งข้าพเจ้าได้มอบกายถวายชีวิตเป็นธรรมพลีแล้ว

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ท่านเริ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการปาฐกถาธรรมที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยสร้างโรงมุงใบตองขึ้นในที่ของชาวบ้าน ออกเทศน์ตามหมู่บ้านโดยรถยนต์ติดเครื่องขยายเสียง และเขียนเรื่องลงในสือพิมพ์ชาวเหนือจนมีชื่อเสียงขึ้นที่เชียงใหม่ ในนาม “ภิกขุปัญญานันทะ” โดยอยู่จำพรรษาที่วัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) ก่อตั้งมูลนิธิ “เมตตาศึกษา” ที่วัดเจดีย์หลวงจังหวัดเชียงใหม่ และบำเพ็ญกุศล กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกมากมาย

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ อธิบดีกรมชลประทานได้นิมนต์หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุไปเป็นเจ้าอาวาสวัดที่สร้างขึ้นใหม่ ชื่อ “วัดชลประทานรังสฤษฎ์” ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เริ่มปฏิวัติรูปแบบการเทศนาแบบดั้งเดิมที่นั่งเทศนาบนธรรมาสน์ถือโบลาน มาเป็นการยืนพูดปาฐกถาธรรมแบบพูดปากเปล่าต่อสาธารณชน พร้อมทั้งยกตัวอย่างเหตุผลร่วมสมัยทันต่อเหตุการณ์ เป็นการดึงดูดประชาชนให้หันเข้าหาธรรมะได้เป็นเป็นอย่างมาก

บทบาทด้านการศาสนศึกษา และงานศึกษาสงเคราะห์ ท่านมุ่งส่งเสริมด้านการพัฒนาเด็กด้วยหลักพุทธธรรมมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด โดยกระบวนการบูรณาการจากหลักการของพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย หลักของศีล สมาธิ และปัญญา ทางด้านร่างกาย ใช้หลักของศีล เลี้ยงดูเด็กโดยการเริ่มตั้งแต่ให้ยึดหลักของความพอเหมาะพอดีในการเลี้ยงดูเด็ก การให้อาหาร การให้พักผ่อน เป็นต้น ทางด้านจิตใจยึดหลักของสมาธิ การบริหารจัดการให้บริสุทธิ์ คือ การสอนให้เด็กหัดนั่งสมาธิแบบง่ายๆ ลดละอกุศล ส่วนทางด้านปัญญานั้น ยึดหลักการคิดอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นแกนกลางในการพัฒนาทุกด้าน ผ่านสถาบันหลัก ๓ สถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา (บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์) โดยการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานะและบทบาทของตน เพื่อมุ่งให้เด็กและเยาวชนของชาติเป็นบุคคลที่เก่ง ดี และมีความสุขของสังคมต่อไป ตัวอย่างการจัดกิจกรรม เช่น งานด้านการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กได้มีการเปิดสอน โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร การจัดตั้งสมาคมยุวพุทธิกสมาคม เป็นต้น

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

“ผู้มีจิตใจเป็นอิสระรู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงไม่ยึดมั่นถือมั่นด้วย
ตัณหาอุปทานเท่านั้น จึงจะรู้ว่าอะไร เป็นความเสื่อมอะไรเป็นความเจริญที่แท้จริง
มิใช่เพียง ความเจริญที่อ้างสำหรับมาผูกมัดตัวเองและผู้อื่นให้เป็น
ทาสมากยิ่งขึ้น หรือ ถ่วงให้จมต่ำลงไปอีก จึงจะสามารถใช้ประโยชน์จาก
ความเจริญที่สร้างขึ้นพร้อมกับสามารถทำตนเป็นที่พึ่งแก่คนอื่นได้เป็นอย่างดี”

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เปรียบเสมือนฐานะนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นพระนักวิชาการนักคิดนักเขียนผลงานทางพระพุทธศาสนารุ่นใหม่ ท่านได้รับรางวัลและดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากหลายสถาบันต่างๆ และได้รับการยกย่องจากทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ท่านเป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรกที่ได้รับรางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพ จากองค์การยูเนสโก (UNESCO Prize for Peace Education) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ นอกจากนี้ท่านอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎก ความสำคัญของพระไตรปิฎก การสังคายนา การรักษาสืบทอดพระไตรปิฎกจนถึงปัจจุบัน รวมถึงหมวดหมู่ของพระไตรปิฎก เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในการจัดหมวดหมู่ของพระไตรปิฎกและศึกษาค้นคว้าได้ต่อไป อีกทั้งท่านได้อุทิศตนเพียรศึกษาและประมวลเอาเนื้อหา สาระแห่งคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าออกมาจากพระไตรปิฎกโดยตรงแล้วเรียบเรียงเนื้อหาขึ้นใหม่ อย่างเป็นระบบในหนังสือที่ชื่อ “พุทธธรรม” ได้รับการตีพิมพ์ออกสู่สายตาโลกก็ได้รับการกล่าวขานสดุดีจากบรรดานักปราชญ์ราชบัณฑิตน้อยใหญ่ว่าเป็นหนังสือทางพระพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเล่มหนึ่งของโลกทีเดียว

นอกจากนี้ท่านได้แสดงทัศนะชี้แนะสังคมและการบริหารประเทศ โดยนำหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ประชาธิปไตยจะสัมฤทธิ์ได้นั้น ประชาชนจะต้องเป็นธรรมาธิปไตยด้วย ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจสูงสุดอยู่ที่ประชาชน เพราะฉะนั้นความเป็นธรรมาธิปไตยต้องกระจายไปอยู่ที่ประชาชนด้วย หมายความว่า อำนาจอยู่ที่ใคร ใครเป็นผู้ใช้อำนาจ ผู้นั้นก็ต้องเป็นธรรมาธิปไตยด้วยเช่นกัน หากประชาชนไม่ถือเอาธรรมเป็นใหญ่ไม่เป็นธรรมาธิปไตย ไม่ใช่ปัญญาใช้อำนาจตามอำเภอใจ ก็จะปกครองตนเองไม่ได้ ไม่มีประชาธิปไตย และผู้ที่เดือดร้อนที่สุดก็คือประชาชน ทั้งนี้ท่านได้ให้แนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติเพื่อมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย นั่นคือ หลักแม่บทของระบบบูรณาการที่ทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ด้วยดี คือ มนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามนี้จะต้องอิงอาศัยสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องสมดุลและเกื้อกูลกัน โดยที่มนุษย์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่จะประสานองค์ประกอบทั้งสามให้สมดุล มนุษย์จะต้องได้รับการศึกษา และการพัฒนาให้เข้าถึงความจริงของธรรมชาติแล้วนำความรู้ในความจริงของธรรมชาตินั้นมาจัดสรรสังคมให้มีสภาพเกื้อกูลต่อการพัฒนามนุษย์ แล้วจึงจะเกิดสังคมอุดมคติขึ้น

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร รummajittat)

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร รummajittat) ศาสตราจารย์ ดร. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและเป็นเจ้าคณะภาค ๒ นอกจากนี้ท่านยังเป็น พระนักวิชาการ นักบริหาร นักการศึกษา นักเทศน์และนักเขียน ผู้มีผลงานมากมายทั้งในภาษาไทย และในฐานะเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสได้บูรณปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุมหาเจดีย์ของวัดจนได้รับรางวัลยอดเยี่ยม อันดับ ๑ ด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมจากองค์การยูเนสโก

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ท่านได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคมให้ไปเป็นพระธรรมทูต ประจำวัด ธรรมาราม เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นการเผยแผ่ธรรมะและทำนุบำรุงศาสนาท่ามกลาง เมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของโลก ต่อมาท่านได้กลับมารับตำแหน่งผู้อำนวยการ กองวิชาการและเป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยท่านแรกและได้รับแต่งตั้งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจากสมเด็จพระสังฆราช เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และในปีถัดมาก็ได้รับ แต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะภาค ๒ รับผิดชอบเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดอ่างทอง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ท่านได้เป็นผู้แทนของประเทศไทยเพื่อนำเสนอบทความทาง วิชาการ ในที่ประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก จัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร และ ต่อมาในที่ประชุมสัมมนาผู้นำทางศาสนาที่จัดเนื่องในการประชุมใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ณ กรุงโคโร ประเทศอียิปต์

ท่านมีความสนใจที่จะเผยแพร่ธรรมะอันนำไปสู่สันติภาพของสังคม จึงปรากฏงานที่เกี่ยวข้องกับธรรมะในเรื่องดังกล่าวอยู่มากมาย เช่น ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ท่านได้รับเชิญไปบรรยายเรื่อง “พุทธทัศนะสลายความขัดแย้ง” ในการประชุมสุดยอดผู้นำทางศาสนาและจิตวิญญาณเพื่อสันติภาพโลก ณ องค์การสหประชาชาติ นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา บรรยายพิเศษเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพของโลก” ในการประชุมสุดยอดผู้นำชาวพุทธเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลกครั้งที่สอง ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นต้น งานเผยแผ่ธรรมะของท่านในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมาท่านได้รับอาราธนาไปบรรยายธรรม และแสดงปาฐกถาเป็นภาษาอังกฤษหลายครั้งในที่ประชุมนานาชาติ รวมทั้งสำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ

นอกจากบทบาททางการเผยแผ่ในฐานะนักวิชาการ ท่านดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการจัดงานการประชุมสภาผู้นำศาสนาแห่งโลก พร้อมกับการจัดการประชุมสุดยอดผู้นำเยาวชนเพื่อสันติภาพแห่งโลก ณ พุทธมณฑลและเป็นประธานคณะกรรมการจัดงาน การประชุมการทำงานร่วมกันชาวพุทธนานาชาติ ครั้งที่หนึ่ง หัวข้อ “เอกภาพและความร่วมมือของชาวพุทธ” ณ พุทธมณฑล และศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร โดยจากนั้นเป็นต้นมา ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเป็นหน่วยงานอาสาการจัดงานเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชา ซึ่งสามารถระดมผู้นำทางพุทธศาสนา เกิดเป็นเครือข่ายทางพุทธศาสนาที่สำคัญ

นอกจากนี้ท่านทำงานด้านการส่งเสริมการศึกษาตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย เห็นได้จากบทบาทบรรยายและปาฐกถาในที่ต่างๆ ที่มีการจัดบันทึก เรียบเรียงและตีพิมพ์ออกสู่สาธารณะ โดยมีหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของพระสงฆ์ไทย เช่น ในงานปาฐกถาเรื่อง “สนามหลวงแผนกธรรม : อดีต ปัจจุบันและอนาคต” ที่ท่านได้พูดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาพระพุทธศาสนาของประเทศไทย โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ผู้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย โดยมีการวางหลักสูตรนักธรรมและธรรมศึกษาซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้เข้าถึงองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึงทุกระดับ ซึ่งเป็นหลักในการทำงานโดยการพัฒนาการศึกษาพระพุทธศาสนาโดยมีการผสมผสานวิชาพระพุทธศาสนาเข้ากับการศึกษาในวิชาการสมัยใหม่มาเป็นต้นแบบของการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อีกทั้ง ผลงานวิชาการยังได้รับการอ้างอิงในวารสาร ตำรา รวมทั้งหนังสือที่เชื่อถือได้ในวงวิชาการ และมีการนำผลงานทางวิชาการ ไปใช้ประโยชน์จนเป็นที่ยอมรับในสาขาปรัชญา ผลงานวิชาการที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อาทิ วิมุตติมรรค ปรัชญากรีกบ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก A Buddhist Approach to Peace Buddhist Morality เป็นต้น ท่านมีความสนใจทั้งในด้านปรัชญาที่สอดคล้องกับองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาทางการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมของประเทศไทย รวมถึงสนใจในด้านหลักการพัฒนาและหลักการปกครองของสังคมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ซึ่งนำไปสู่การสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นกับสังคมอย่างยั่งยืน

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

ท่านพุทธทาสตั้งหลักปณิธานชีวิตในการเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน คือทุกศาสนามุ่งที่จะกำจัดความเห็นแก่ตัว เพื่อสร้างสันติสุขของโลก เพราะความเห็นแก่ตัวนั้นก่อให้เกิดความโลภ, เมื่อมีอะไรมาทำให้โลภ มันเกิดความโง่, เกิดความโง่ เมื่อมีอะไรมาทำให้โง่, มันเป็นผลแห่งการควบคุมสัญชาตญาณไว้ไม่ได้ นำมาซึ่งต้นเหตุแห่งความทุกข์

หากทุกคนเข้าถึงหัวใจของศาสนาตนแล้วก็ทำลายความเห็นแก่ตนได้ เพราะในทุกวันนี้ คนที่นับถือศาสนาต่างๆ ยังไม่ได้เข้าถึงธรรมะอันเป็นแก่นของศาสนานั้นอย่างแท้จริง นับถือแต่เปลือกผิวเผิน โดยมักอ้างชื่อศาสนา เช่น ในการทำสงคราม มักอ้างว่าเพื่อศาสนาของพวกเรา เราจะต้องทำสงคราม แล้วอ้างถึงสงครามบริสุทธิ์ ซึ่งมันไม่สามารถที่จะบริสุทธิ์ได้เพราะสงครามเป็นเรื่องของกิเลส และเอาศาสนามาเป็นเครื่องบังหน้า ซึ่งเมื่อมองลงไปแก่นแท้ของหลักธรรมอย่างถ่องแท้ของทุกศาสนาจะพบว่าทุกศาสนา คือต้องการสันติสุข ความสงบ ดังนั้นการทำความเข้าใจแก่นของศาสนาจะสามารถแก้ปัญหาและหลุดพ้นจากความเห็นแก่ตนลงได้

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ท่านพุทธทาสปฏิบัติธรรมที่อำเภอไชยา ซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิมของท่านอีกครั้ง พร้อมพิจารณาตนเองเป็น พุทธทาส เนื่องจากต้องการถวายตัวรับใช้พระพุทธศาสนาให้ถึงที่สุด โดยท่านเลือกวัดพังจิก ซึ่งเป็นวัดร้างตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นสถานที่ทดลองปฏิบัติธรรมตามแนวคิดของท่าน ท่านได้เข้าไปบูรณะวัดพังจิกเพื่อให้พอเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมได้ และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า สวนโมกขพลาราม แปลว่า สวนเป็นกำลังแห่งการหลุดพ้น เป็นสวนที่ตั้งขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าธรรมะ เพื่อปฏิบัติธรรมะให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมาท่านและคณะธรรมทานได้ออกหนังสือพิมพ์ ชื่อว่า “พุทธศาสนา” ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นหนังสือพิมพ์ราย ๓ เดือน โดยท่านเป็นผู้เขียนเอง แต่ใช้นามปากกาหลายชื่อ เช่น อินทปัญญา พุทธทาส ฯลฯ เพื่อเป็นการเผยแผ่หลักคำสอนและการปฏิบัติธรรมให้แก่คนทั่วไปได้รับรู้ การก่อตั้งสวนโมกขพลารามของท่านพุทธทาสในระยะ ๒ ปีแรก สวนโมกข์ไม่ต่างจากป่าช้าที่มีสภาพรก้าง แต่เมื่อหนังสือพิมพ์ที่ท่านได้จัดทำขึ้นเริ่มเผยแผ่และมีผู้อ่านมากขึ้นก็เริ่มมีผู้คนเข้ามาในสวนโมกข์แห่งนี้ ในปีที ๓ และเริ่มมีมากขึ้น จนท่านได้สร้างกระต๊อบสำหรับนักปฏิบัติธรรมขึ้น และได้ขยายมาเป็นสวนโมกข์ดังเช่นปัจจุบัน นอกจากสวนโมกข์ที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมแล้ว ท่านพุทธทาสยังได้เขียนหนังสืออีกหลายเล่มที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมที่ท่านได้ทดลองและปฏิบัติ เช่น คู่มือมนุษย์ หนังสือเรื่องธัมมิกสังคัม หนังสือพุทธธรรม ตามรอยพระอรหันต์ และแก่นพุทธศาสน์ เป็นต้น เพื่อเผยแผ่สู่สังคัม

ติช นัท ฮันห์

ท่านติช นัท ฮันห์ เป็นพระภิกษุชาวเวียดนาม ในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน
นิกายเซน ติช นัท ฮันห์ เป็นนามทางธรรมที่ได้รับหลังการบวช มีความหมายว่า
“การกระทำเพียงหนึ่ง (one action)”

ท่านติช นัท ฮันท์ เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักปฏิบัติธรรมชาวตะวันตก โดยที่ศนะของท่าน สติเป็นหัวใจแห่งคำสอนในทางพระพุทธศาสนา หลักในการเจริญสติตามแนวทางของท่าน เน้น การฝึกเจริญอานาปานสติควบคู่ไปกับการฝึกเจริญสติปัฏฐาน ๔ ตามกระบวนการของไตรสิกขา คือ ฝึกให้มีสติ ระลึกรู้อยู่กับปัจจุบันขณะอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ผู้ฝึกปฏิบัติเกิดสมาธิ (สมณะ) และเกิดปัญญา (วิปัสสนา) ทำให้มองเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริง และนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพชีวิต ท่านนำหลักการเจริญอานาปานสติอันเป็นคำสอนของพระพุทธองค์มาประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างโดดเด่นและเข้ากับยุคสมัย และยังเป็นผู้นำการปฏิบัติธรรมและ เผยแผ่พุทธธรรม ที่แสดงให้เห็นถึงศิลปะในการใช้ชีวิตอย่างมีสติ เรียบง่าย งดงาม และลึกซึ้ง จนเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายในระดับสากล นอกจากนี้ ท่านยังเป็นผู้แนะนำแนวคิดเรื่อง พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ผู้ซึ่งมีบทบาทและผลงานที่โดดเด่น อันเป็นแรงบันดาลใจให้แก่คนทั้ง โลกอีกด้วย

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในช่วงเวลาที่ท่านติช นัท ฮันท์ลี้ภัยอยู่ต่างประเทศ ได้สร้างชุมชนแห่งการเจริญสติ ซึ่งเป็น สถานที่สำหรับพุทธบริษัท ๔ ประกอบด้วย วัดสำหรับภิกษุและภิกษุณี และสถานที่อบรมภาวนา สำหรับอุบาสกอุบาสิกา ชุมชนแห่งแรกตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ชื่อว่า อาศรมมันเทศ (Sweet Potato Hermitage) ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศฝรั่งเศส จากนั้นได้ย้ายลงไปที่ทางตอนใต้ และตั้งชื่อชุมชนแห่งใหม่นี้ว่า หมู่บ้านพลัม (Plum Village) ตามชื่อดันพลัมที่ปลูกอยู่ทั่วผืนดิน แห่งนี้ ปัจจุบัน มีชุมชนการปฏิบัติธรรมแห่งหมู่บ้านพลัมกระจายอยู่ในหลายประเทศ อาทิประเทศ ฝรั่งเศส อเมริกา เยอรมัน ฮองกง และล่าสุดที่ประเทศไทยโดยมีนักบวชกว่า ๕๐๐ รูป จาก ๒๐ ประเทศทั่วโลก และมีกลุ่มปฏิบัติธรรมตามแนวทางหมู่บ้านพลัมเกือบหนึ่งพันกลุ่ม กระจายอยู่ ใน ๓๑ ประเทศทั่วโลก ท่านได้เขียนหนังสือและบทกวีไว้มากมายเพื่อเผยแผ่วิถีแห่งพุทธธรรม ผลงานของท่านได้รับการแปลและตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วโลกมากกว่า ๘๐ เล่ม จำนวนตีพิมพ์มากกว่า ๑.๕ ล้านเล่ม ได้แปลเป็นภาษาต่างๆ เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในโลกตะวันตก สะท้อนให้เห็น อย่างชัดเจนว่าพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องของการตื่นรู้กับปัจจุบันและพระพุทธศาสนาต้องอิง ผูกพันกับสังคมโดยมีรูปแบบการปฏิบัติแตกต่างตามสภาพของยุคสมัย ความสัมพันธ์ทางสังคม โครงสร้าง และสภาพแวดล้อมในสังคม ซึ่งส่งผลให้เกิดรูปแบบของศาสนาที่เหมาะสมกับสังคม โลกยุคปัจจุบัน และท่านเป็นผู้ทำให้เกิดความเข้าใจในปัจจุบันขณะและสร้างความรักและปัญญา ให้เกิดขึ้นแก่สังคมและเพื่อนมนุษย์บนโลก

ชลวิทย์ เจริญจิตต์. ศาสนากับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๖๐.

ส่วนที่ ๔

การพัฒนา ติดตามและดำเนินโครงการ

๔.๑

โครงการปฏิบัติศาสนกิจต้นแบบ

โครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อสุขภาวะที่ดี

โดย : พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

สถานที่ : วัดสันติวิเวก อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการสาธารณสงเคราะห์

โครงการต้นแบบดังกล่าว เป็นโครงการพัฒนาศักยภาพและพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลตะเคียนโดยใช้พื้นที่วัดสันติวิเวก ซึ่งเป็นวัดของพระนิสิตเจ้าของโครงการเป็น สถานที่ดำเนินกิจกรรม มีลักษณะคล้ายกับการจัดทำโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยจัดอบรมและ กิจกรรมสนทนากาการเพื่อพัฒนาสุขภาวะทั้ง ๔ ด้านของผู้สูงอายุ โดยมีรายวิชาดังนี้ ๑) วิชาธรรมบำบัด การฟังพระธรรมเทศนา คติ คำสอน นั่งสมาธิ เรียนรู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา และวันสำคัญต่างๆ ๒) วิชาสุขภาวะบำบัด สุขภาวะทางกาย สุขภาวะบำบัดทางจิต สุขภาวะทาง สังคมสุขภาวะทางสติปัญญา ๓) วิชาสวัสดิการบำบัด พระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้สูงอายุ ความรุนแรงสิทธิสวัสดิการในกลุ่มผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ การเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีกับผู้สูงอายุ การวางแผนการออมเพื่ออนาคต ๔) วิชา กิจกรรมบำบัด การทำลูกประคบสมุนไพร ยาหม่อง พิมเสน น้ำยาล้างจาน ฯลฯ ฝึกอาชีพ เช่น

ร้อยลูกบัต ทำดอกไม้จันทน์ บายศรี ถักกระเปา ทำขนม ฯลฯ ดนตรีบำบัด เช่น การละเล่น รำวง ย้อนยุค เป็นต้น

ผลสำเร็จของโครงการปฏิบัติศาสนกิจดังกล่าว นำไปสู่การหาแนวทางในการสนับสนุนกิจกรรมในระยะยาว และเกิดแนวคิดที่จะจัดตั้งให้เกิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุในพื้นที่ การประชุมในวันดังกล่าวมีตัวแทนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุรินทร์ และสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาให้เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การประชุมในครั้งนี้ทำให้หน่วยงานต่างๆ ทราบถึงที่มาและความสำคัญ พร้อมทั้งเกิดเป็นร่างบันทึกความร่วมมือที่จะกลายเป็นข้อตกลงของหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะที่จะเกิดขึ้น

คณะทำงานและหน่วยงานภาคีเกิดความพร้อมในการจัดตั้งศูนย์ฯ และมีมติที่จะจัดทำบันทึกความร่วมมือ ในวันงานได้มีตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วม อาทิ ๑) สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ โดยพระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร. ๒) กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มจร โดยพระมหาประยูร โชติวิโร ๓) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ๔) สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ๕) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุรินทร์ และ ๖) องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน และพิธีเปิดศูนย์การเรียนรู้โดยได้รับเมตตาจากพระธรรมโมลี ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์ เพื่อให้ศูนย์ดังกล่าว กลายเป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านสุขภาวะให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ การจัดทำบันทึกความร่วมมือทำให้เกิดการทำงานในระยะยาว มีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานสนับสนุนที่สำคัญ โดยคณะทำงานจะร่วมกันกำหนดนโยบายในการทำงานต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังมีการเข้ารายงานผลการดำเนินงานต่อเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺณ) ในการขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมในประเด็นของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพิ่มเติมในอนาคต

พระมหาสุเทพ สุปนฺนโก และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
พระนครศรีอยุธยา: โครงการพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม กองกิจการนิสิต
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

โครงการโพนค่าย FC ๕.๐ และการแอโรบิคส่งเสริมสุขภาพ ณ วัดโพนค่าย

โดย พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

สถานที่ : วัดโพนค่าย ตำบลน้ำหมาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

โครงการปฏิบัติศาสนากิจที่เน้นการเสริมสร้างสุขภาพให้กับคนในชุมชน ริเริ่มโดยพระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจรุ่นที่ ๖๓ วิทยาลัยสงฆ์เลย โดยมองเห็นถึงกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างวัดกับชุมชน โดยวัดโพนค่ายเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านโดยรอบชุมชนนิยมเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ หนึ่งในกิจกรรมที่มีการทำมาโดยตลอด คือ กิจกรรมการออกกำลังกาย อาทิ การเดินแอโรบิคของกลุ่มแม่บ้าน การเล่นฟุตบอลของกลุ่มเยาวชน ประกอบกับพระนิสิตที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสที่วัดโพนค่าย เห็นถึงโอกาสที่จะสนับสนุนกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพนี้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมา ท่านเองยังไม่ได้มีโอกาสเข้าไปส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ที่ชาวบ้านเข้ามาทำภายในพื้นที่วัดของท่านเอง

กิจกรรมของโครงการ จึงเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมขององค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยชาวบ้านในพื้นที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ท่านได้อาศัยจุดแข็งของเรื่องนี้ในการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพของชาวบ้านเพิ่มเติม โดยการนำหลักพระพุทธศาสนาเข้าสอดแทรก มีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่ม

แม่บ้านและเยาวชนที่เข้ามาทำกิจกรรมออกกำลังกายในทุกวัน เริ่มแรก ท่านให้การสนับสนุนอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย อาทิ ลูกฟุตบอล การปรับปรุงสถานที่ เสื่อออกกำลังกายที่เป็นรูปแบบเดียวกัน และการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายของชาวบ้าน เช่น น้ำดื่มเพื่อสุขภาพ การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาทักษะและนำกระบวนการ การติดตั้งไฟในเวลากลางคืน เป็นต้น การสนับสนุนใน ๒ เรื่องดังกล่าว ได้สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัดกับชุมชน โดยกลุ่มเป้าหมายของโครงการดังกล่าว จะมีความยินดีเพื่อทำกิจกรรมอาสาต่างๆ ทั้งงานบุญประเพณีและการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของวัด นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าวยังเปลี่ยนทัศนคติของชาวบ้านที่แต่เดิมมองว่าวัดเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่มีไว้เพื่อประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยปัจจุบัน ชาวบ้านมองว่าวัดเป็นพื้นที่ส่งเสริมกิจกรรมในเรื่องอื่นๆ ของชุมชนด้วย ตัวอย่างที่เด่นชัดในเรื่องนี้คือวัดสามารถกลายเป็นพื้นที่ในการเสริมสร้างสุขภาพได้อีกด้วย

นอกจากในเรื่องความสัมพันธ์และทัศนคติระหว่างชาวบ้านกับวัดจะพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นแล้ว พระนิสิตยังมีความพยายามที่จะพัฒนากลุ่มเยาวชนที่เข้ามาเล่นฟุตบอลภายในพื้นที่ โดยการว่าจ้างผู้สอนฟุตบอลในการพัฒนาทักษะของเยาวชน การพัฒนาทักษะเรื่องฟุตบอลได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านจิตใจ โดยพระนิสิตได้จัดกิจกรรมโดยใช้ศาสนพิธีเพื่อยกระดับจิตใจ อาทิ การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ และอาศัยแรงงานจากกลุ่มเยาวชนในการทำความสะอาดวัด เพื่อพัฒนาด้านสัปปายะให้วัดมีความร่มรื่นและน่ามองมากขึ้น กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการสนับสนุนชาวบ้านในเรื่องการออกกำลังกาย ได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้นและสามารถที่จะสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ภายในวัดมากกว่าเดิม เนื่องจากเห็นว่าวัดนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของชาวบ้าน ทั้งในมิติด้านจิตใจ และการเข้าไปใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมต่างๆ

พระมหาสุทนต์ สุปนทิโต และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
พระนครศรีอยุธยา: โครงการพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม กองกิจการนิสิต
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

โครงการปลูกป่า ด้วยต้นโพธิ์ และไม้มงคล

โดย พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

สถานที่ : ป่าต้นน้ำแม่แปะ หมู่บ้านขุนแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

สถานธรรมดอยดวงแก้วสหัพพัญญู อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

อาศรมพระธรรมจาริกบ้านแม่เหล็ก อำเภอมะทา จังหวัดลำพูน

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ไม้มงคล ต้นไม้เป็นสิ่งมีชีวิตที่สร้างความสดชื่นร่มเย็นสร้างอากาศบริสุทธิ์ให้แก่มนุษย์ และสิ่งมีชีวิตบนโลก และที่สำคัญยังเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งอาหารของสัตว์บางชนิด ต้นไม้บางชนิดที่ปลูกจะให้ดอกที่มีสีแสนสวยงาม และให้คุณประโยชน์และมีบางชนิด ที่กำหนดให้เป็นไม้มงคล คือ มีความเชื่อว่า ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของหรือผู้ปลูก ใช้ในพิธีวางศิลาฤกษ์ ก่อนการก่อสร้างเสนาสนะ เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ อาคารบ้านเรือน เป็นต้น นิสิตคณะพุทธศาสตร์ ปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน จึงได้จัดโครงการ “ปลูกป่าด้วยต้นโพธิ์” เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน

นิสิตคณะพุทธศาสตร์ ปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน พิจารณาเห็นว่า การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ตลอดจนการบำรุงรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้ดำรงเพื่อสร้างความสมดุลทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

นิสิตครูศาสตร์ ชั้นปีที่ ๔ ที่ปฏิบัติศาสนกิจได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว โดยให้ความสำคัญในการปลูกป่าด้วยต้นโพธิ์ จึงได้จัดโครงการปลูกป่าด้วยต้นโพธิ์ เพื่อลดภาวะโลกร้อน เพื่อประชาชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญของต้นโพธิ์ ที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนารวมถึงจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการปลูกป่า ดูแลอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและป่าไม้ให้แก่ประชาชน ณ ป่าต้นน้ำแม่แปะ หมู่บ้านขุนแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (สถานที่ต้นแบบ)

ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน : เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ “บวร” บ้าน-วัด-และโรงเรียน ร่วมจัดกิจกรรมปลูกป่า ภายใต้การเปิดตัวของโครงการปลูกป่าด้วยต้นโพธิ์และไม้มงคล โดยกลุ่มพระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๓ มจร.ลำพูน โครงการต้นแบบการปฏิบัติศาสนกิจ และได้เครือข่ายคณะสงฆ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน รมรณรงค์สร้างจิตสำนึก ให้กับผู้ร่วมกิจกรรมและชุมชนในพื้นที่ ให้ความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า

กิตต์ ขวัญภาค และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทภาคเหนือ. พระนครศรีอยุธยา: โครงการพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

โครงการ “ศีล ทาน ภavana เพื่อการพัฒนาจิตใจที่ยั่งยืนและ เพิ่มพื้นที่ปลอดภัยรอบกายมุข”

โดย : พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

สถานที่ : บ้านแอาอะ หมู่ที่ ๑ ตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา
จังหวัดเชียงใหม่

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์: ด้านการเผยแผ่

คณะพระนิสิตที่รับผิดชอบโครงการได้เห็นตรงกันและมีความตั้งใจที่จะจัดทำโครงการ “ศีล ทาน ภavana เพื่อการพัฒนาจิตใจที่ยั่งยืนและเพิ่มพื้นที่ปลอดภัยรอบกายมุข” ตามหลักการสังเคราะห์ธรรมในทางพระพุทธศาสนา ด้วยในชุมชนมีประชากรบางกลุ่มมีปัญหาการดื่มกินเหล้า ซึ่งอยู่ในช่วงวัยเรียน และวัยทำงาน โดยเห็นว่าเป็นปัญหาต่อการศึกษา ครอบครัว เศรษฐกิจชุมชนและเป็นตัวอย่างที่ไม่พึงประสงค์ต่อเยาวชน ดังนั้นจึงมีความต้องการจัดทำโครงการ “ศีล ทาน ภavana เพื่อการพัฒนาจิตใจที่ยั่งยืนและเพิ่มพื้นที่ปลอดภัยรอบกายมุข” ในช่วงเข้าพรรษา เพื่อพัฒนาจิตใจให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจหลักศีลธรรมในการอยู่ร่วมกัน ให้มีจิตใจตั้งมั่นรักษาศีลเคร่งครัดในช่วงเข้าพรรษา ฟังธรรมรักษาศีลทำหน้าที่ความเป็นชาวพุทธ มาทำวัตรเย็น พักค้าง

คืนวันพระ ในช่วงเข้าพรรษางดใช้บាយมุขมีคุณธรรม เมื่อถึงกาลออกพรรษาพุทธศาสนิกชนได้อธิษฐานออกพรรษา รู้ซึ่งถึงคุณค่าของการไม่ใช้บายมุขและตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้บายมุข ทั้งจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรและกิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่แบบวิถีพุทธ และมีรางวัลเกียรติบัตรมอบให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อยกย่องถึงคุณงามความดีจากความตั้งใจมั่นในศีลพร้อมนำสวดมนต์ข้ามปีเพื่อให้ระลึกถึงช่วงเวลาของชีวิตที่ผ่านมาอย่างภาคภูมิใจและมองเห็นอนาคตอันสดใสอย่างมีความหวังจากการไม่ใช้บายมุขและนำพุทธศาสนิกชนภาวนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เทศนาธรรม นำอุบาสก อุบาสิกา เวียนเทียนในวันมาฆบูชา อาสาฬหบูชา วิสาขบูชา ถือน้ำพระพุทธมนต์ประจำปีในการเข้าวัดทำกิจกรรม ฟังธรรม เพื่อให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจพุทธศาสนพิธีและมีจริยธรรมเห็นคุณค่าอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายอันดีงามที่ตกทอดจากบรรพบุรุษเป็นเวลามาช้านาน

สำหรับผลลัพธ์ของการดำเนินงานนั้น เกิดชุมชนต้นแบบในการจัดการแก้ปัญหาชุมชน ทำให้คนในชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เข้าใจสภาพปัญหาที่ใกล้ตัว นำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาที่ตรงต่อความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งการดำเนินการภายใต้ระยะเวลา

ที่สั้นแต่ทำให้เราเห็นผลที่เกิดขึ้นกับการทำงานทั้งผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการ คนในชุมชน เห็นพ้องและร่วมด้วยที่จะดำเนินการร่วมกันอย่างจริงจัง จากที่มีคนในชุมชนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายสิบคน ตอนนี้ในชุมชนไม่มีการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หันมาทำสวนปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น มันฝรั่ง ข้าวโพด ถั่วแดง ถั่วดำ ทำให้ปัญหาการดื่มกินแอลกอฮอล์คลี่คลาย และส่งผลที่ดีต่อเยาวชนรุ่นใหม่ที่กำลังเติบโตขึ้นมาได้เห็นตัวอย่างที่ดี นำไปสู่การเรียนรู้ของเด็กๆ ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ส่วนผู้จัดทำโครงการได้ทำงานกันเป็นทีมทั้งสามารถึงคนในชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งที่ได้พัฒนาสังคมให้ห่างไกลจากสิ่งเสพติด ผลที่ได้รับคือชุมชนเข้มแข็ง คนในชุมชนมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี

ในการดำเนินโครงการทางผู้จัดทำ ได้นำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาสอนให้ผู้เข้าร่วมโครงการและคนในพื้นที่ได้เรียนรู้ เพื่อนำไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิต ให้สังคมปลอดภัยจากสิ่งเสพติด มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่ดี คือไม่ใช้ชีวิตเกินฐานะ มีป่าไม้ และมีหลักธรรมในการครองชีวิต

กิตต์ ขวัญภาค และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทภาคเหนือ. พระนครศรีอยุธยา: โครงการพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

โครงการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อ การพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

โดย พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง

สถานที่ : วัดไผ่ล้อม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการสาธารณสงเคราะห์

โครงการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต วัดไผ่ล้อม เป็นการนำแนวคิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันแก้ไขปัญหาขาดแคลนเงินทุน และปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพด้วยตนเอง โดยการฝึกฝนให้ประชาชน รู้จักประหยัด อดออม เก็บสะสมเงินทุนที่เหลือจากการใช้จ่าย นำมาฝากไว้กับกลุ่มเป็นประจำและสม่ำเสมอเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และหลักคุณธรรมพระพุทธศาสนา ซึ่งมีการใช้เครื่องมือคือวัดหรือพระสงฆ์ที่เป็นที่พึ่งให้กับประชาชนในทุกด้าน ทั้งในด้านจิตใจและด้านอื่นๆ สร้างให้ประชาชนรู้สึกที่ วัดเป็นที่พึ่ง ดังที่โครงการนี้ได้บูรณาการเข้ากับงานตามกิจการคณะสงฆ์ คือด้านเผยแผ่ และด้านสาธารณสงเคราะห์

ผลที่เกิดจากโครงการนี้ ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบสัมมาอาชีพ เกิดนิสัยการออมทรัพย์และการประหยัด มีประสบการณ์ในการบริหารต้นทุนของตนเอง มีความสามัคคีในการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุนหรือปัญหาการไม่ออมเงินมีมานานมาก ซึ่งรัฐบาลเองก็พยายาม แก้ไขปัญหานี้ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในฐานะวัดที่เป็นสถาบันที่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด ได้นำปัญหานี้มาแก้ไขและดำเนินการ

ในรูปแบบโครงการปฏิบัติศาสนกิจ มีการดำเนินงานโดยวัดหรือสงฆ์พระเป็นศูนย์กลาง และประสบความสำเร็จเป็นอันมาก อย่างเช่นที่จังหวัดจันทบุรี พิชณุโลก เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการดำเนินการทั้งสิ้น ซึ่งกลุ่มสังฆะจะสะสมทรัพย์จะดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องบริหารจัดการอยู่ภายใต้คุณธรรม ๕ ประการ คือ ๑) ความซื่อสัตย์ ๒) ความเสียสละ ๓) ความรับผิดชอบ ๔) ความเห็นอกเห็นใจกัน ๕) ความไว้วางใจกัน

จากการดำเนินงานต้นแบบกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ดังกล่าว นิสิตปฏิบัติศาสนิกมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้เรียนรู้และนำบทเรียนจากกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จมาดำเนินการ ณ วัดไผ่ล้อม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยเห็นว่า วัดหรือพระสงฆ์จะต้องเป็นผู้มีบทบาทอย่างยิ่งในการสงเคราะห์ประชาชน และหากว่าโครงการนี้ดำเนินการได้สำเร็จจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งสามารถต่อยอดไปได้ทุกที่ โดยนิสิตได้บูรณาการกับหลักคุณลักษณะ ๘ ประการของมหาวิทยาลัยในเรื่องของการรู้ทันทางสังคม มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม และยังเป็นผู้นำในด้านจิตใจและปัญญา

ผลจากการดำเนินโครงการ โครงการกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต วัดไผ่ล้อม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนประหยัดและออมเงินในรูปแบบสังฆะ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีการทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีประสบการณ์ในการบริหาร และจัดการเงินทุนของตนเองนั้น พบว่าการดำเนินงานของกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ฯ วัดไผ่ล้อมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้สร้างวินัยของการออมเงินให้เกิดขึ้นกับประชาชน แม้จะมีสมาชิกยังไม่ครอบคลุมชุมชนทั้งหมด ระบบของการสะสมเงินตามหลักสังฆะที่สมาชิกทุกคนจะต้องมาพบกันเพื่อออมเงินเดือนละหนึ่งครั้งนั้น ได้สร้างกิจกรรมให้เกิดการพูดคุยถึงปัญหาหารือกัน การแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือกันตามระบบของกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ ก่อเกิดระบบสวัสดิการชุมชนมาลองรับปัญหาการก่อหนี้สิน และยังเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านในการบริหารความสัมพันธ์ เพื่อให้กลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ดำเนินการต่อไปได้ โดยทั้งหมดนี้มีพระสงฆ์ซึ่งเป็นนิสิตปฏิบัติศาสนิกและวัดไผ่ล้อมเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสมาชิกกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ได้กลายมาเป็นฐานของพุทธศาสนิกชนที่เข้มแข็งในการทำกิจกรรมต่างๆ ของวัดไผ่ล้อม และทำให้วัดกลับมาเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ภายใต้การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ ในระยะต่อไปทางกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ฯ วัดไผ่ล้อมจะขยายฐานสมาชิกให้กว้างขวางมากขึ้น โดยมีความหวังว่ากลุ่มจะเป็นพลังของชุมชนที่จะดูแลชาวบ้านได้ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ภายใต้บวรพระพุทธศาสนา

พระครูพิพิธสุตากร ดร. และคณะ: การวิจัยและพัฒนาพระบิณฑบาตเพื่อการพัฒนาสังคม.
กรุงเทพฯนคร: สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๖๑.

โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสวนต่องานของพ่อส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามแดง

โดย พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
สถานที่ : วัดเขามะเกลือ ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการสาธารณสงเคราะห์

โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสวนต่องานของพ่อส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามแดง เป็นโครงการที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจดำเนินการโดยใช้พื้นที่ของวัดในการสร้างเป็นแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยพยายามสวนต่องานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้วยการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงกุ้งก้ามแดง หรือกุ้งเครย์ฟิชโดยทั่วไปจะคุ้นว่ากุ้งลอกสเตอร์น้ำจืด ซึ่งเป็นกุ้งชนิดแรกที่น่าเข้ามาในประเทศไทยโดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้ทรงทดลองเลี้ยง สำหรับเป็นอาหาร กุ้งก้ามแดงเป็นกุ้งที่มีการเจริญเติบโตค่อนข้างรวดเร็ว และมีขนาดใหญ่สามารถเลี้ยงได้ง่ายและยังเป็นสัตว์เศรษฐกิจอีกด้วย ประชาชนทั่วไปสามารถเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนได้ โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจ

พอเพียงสานต่องานของพ่อส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามแดง โดยมีวัดเขามะเกลือเป็นศูนย์กลางจึงดำเนินการเพื่อให้ประชาชนนิสิตนักศึกษาและผู้สนใจ สามารถเข้ามาเรียนรู้ในการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามแดง สำหรับนำไปเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและสามารถนำประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงได้

นอกจากนี้ที่นิตปฏิบัติศาสนกิจได้นำพื้นที่ของวัดมาพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสานต่องานของพ่อส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามแดงแล้ว ยังพัฒนาต่อยอดจากการเป็นศูนย์เพาะเลี้ยงกุ้งก้ามแดงด้วยการพัฒนาพื้นที่ในด้านอื่นๆ กล่าวคือ วัดซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานศพ และเป็นสถานที่ที่ผู้คนมีความเชื่อว่าจะต้องนำสิ่งต่างๆ ที่ไม่ดี หรือไม่ใช้ประโยชน์มาทิ้งไว้ นิสิตปฏิบัติศาสนกิจได้นำวัสดุไม่ว่าจะเป็นสิ่งของต่างๆ เช่น โฟม ลังกระดาษ เศษไม้ โดยเฉพาะกระดาษรูปงานศพจำนวนมากมาต่อยอดเพื่อใช้สำหรับเพาะปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ และใช้น้ำที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งก้ามแดงซึ่งมีแร่ธาตุจำนวนมาก และมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของผัก น้ำจากการเลี้ยงกุ้งก้ามแดงยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการรดแปลงพืชผักผลไม้อื่นๆ ที่วัดได้ดำเนินการปลูกไว้อีกด้วย นอกจากนี้พื้นที่ของวัดเขามะเกลือซึ่งเป็นวัดที่อยู่บริเวณเขาขนาดใหญ่ มีสถานที่ทางพระพุทธศาสนาและบริเวณผืนป่า นิสิตปฏิบัติศาสนกิจยังได้จัดกิจกรรมปลูกป่า บวชป่า เพื่อคงรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณเขามะเกลือและพื้นที่วัดเอาไว้ โดยพันธุ์ไม้ส่วนหนึ่งเป็นพันธุ์ไม้ที่ชาวบ้านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เพื่อหาเลี้ยงชีพ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสานต่องานของพ่อส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามแดง วัดเขามะเกลือยังเป็นพื้นที่เรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนบริเวณใกล้เคียง นิสิตซึ่งมีตำแหน่งปกครองเป็นเจ้าอาวาสวัดได้บริหารจัดการพื้นที่วัดให้เป็นมิตรกับการเรียนรู้ทั้งของนักเรียนและประชาชนทั่วไป

พระครูพิพิธสุตากร ดร. และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิตตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม.
กรุงเทพมหานคร: สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๖๑.

โครงการลานธรรม เพื่อน้อง ศูนย์การเรียนรู้ ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหลังอำทัยหมี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดย พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

สถานที่ : ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหลังอำทัยหมี่

ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการเผยแผ่

ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหลังอำทัยหมี่ เป็นศูนย์การเรียนรู้ขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ชนบทห่างไกลจากชุมชนเมือง เป็นเหตุให้ทางศูนย์การเรียนรู้และชุมชนมีความยากลำบากอย่างยิ่งในการที่จะเข้าวัดทำบุญ หรือทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดถึงไม่มีพื้นที่ใช้สอยในการจัดกิจกรรมต่างๆ ขาดแคลนสถานที่ในการปฏิบัติธรรม และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

ด้วยเหตุนี้พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จึงจัดทำโครงการขึ้นเพื่อสร้างโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชน ตลอดถึงประชาชนในพื้นที่ที่ได้มีโอกาสพบพระฟังธรรม และมีโอกาสส่งเสริมความมีน้ำใจ ความสามัคคีในชุมชน โดยการร่วมกันของพระนิสิตจัดสร้างพุทธศาสนสถาน “ลานทำเพื่อน้อง” ขึ้น เพื่อให้เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม รวมไปถึงฟื้นฟูศรัทธาความเลื่อมใสของประชาชนในพื้นที่ ที่มีต่อพระพุทธศาสนาให้กลับมามีความมั่นคงดังเดิม ผ่านกิจกรรมอบรมและลงมือปฏิบัติกร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดพื้นที่ทางธรรมขึ้นในพื้นที่บ้านหลังอำทัยหมี่

พระครูพิพิธสุตากร ดร. และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม.

กรุงเทพมหานคร: สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๖๑.

โครงการ ฝึกตน ฝนปัญญา พัฒนาสุขภาวะด้วยขบวนการบวร

โดย พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการระยอง

สถานที่ : วัดดอนมะกอก ตำบลปากน้ำกระแสด อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดระยอง

ความสอดคล้องกับงานกิจการคณะสงฆ์ : ด้านการเผยแผ่

โครงการ ฝึกตน ฝนปัญญา พัฒนาสุขภาวะด้วยขบวนการบวร เป็นโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การมุ่งเน้นสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนและประชาชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตามหลัก (บวร) ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ตลอดจนการใช้พระพุทธศาสนา ในการสร้างให้เกิดสังคมแห่งสุขภาวะขึ้น โดยพื้นที่วัดดอนมะกอกอยู่ติดกับแม่น้ำประแส เป็นวัดเก่าแก่แต่ก็ถูกทะเลมาหลายปี พระนิสิตเห็นว่าควรมีการวางแผนและปรับปรุงพื้นที่วัดให้สามารถเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ของชุมชนได้ เป็นการเพิ่มบทบาทของวัดในการเป็นที่พึ่งของประชาชน

สำหรับการดำเนินกิจกรรมนั้น พระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจหน่วยวิทยบริการระยอง ได้เน้นการพัฒนาความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชน รวมถึงประชาชน โดยสร้างความร่วมมือจากโรงเรียน และเทศบาลในพื้นที่ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตามหลัก (บวร) ระหว่างคณะสงฆ์ในพื้นที่ ชุมชน และโรงเรียน อีกทั้งยังเสริมกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่วัดร่วมกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผลลัพธ์ที่คาดหวังของโครงการครั้งนี้ คือการสร้างบทบาทที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ตลอดจนการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการสร้างสังคมแห่งสุขภาวะผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน คณะสงฆ์ หน่วยงานในพื้นที่ และโรงเรียนเป็นสำคัญ

พระครูพิพิธสุตากร ดร. และคณะ. การวิจัยและพัฒนาพระนิสิตธรรมทายาทเพื่อการพัฒนาสังคม.

กรุงเทพมหานคร: สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๖๑.

๔.๒ เครื่องมือการทำงานในชุมชน

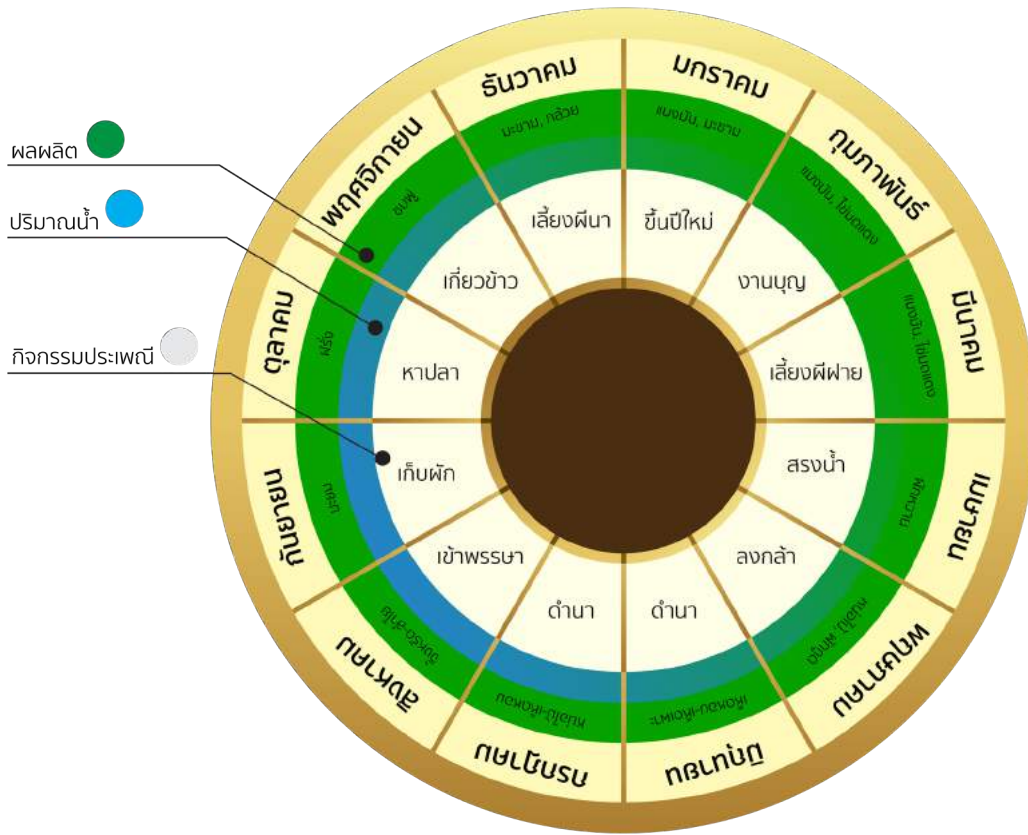
๑. แผนที่เดินดิน

การจัดทำแผนที่เดินดินจะช่วยทำให้เข้าใจถึงความหมายในเชิงพื้นที่ที่กายภาพ และพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชน สามารถทำโดยวิธีการจดบันทึก การเดินสำรวจ ลักษณะทางกายภาพ สภาพทั่วไป สิ่งที่พบในชุมชนอย่างละเอียด โดยการทำให้แผนที่เดินดิน เพื่อศึกษาความหมายและหน้าที่ของแต่ละส่วนต่อชุมชน รวมถึงสะท้อนถึงภาพรวมของชุมชนทั้งลักษณะทางกายภาพและสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชน

การจัดทำแผนที่เดินดินควรใช้วิธีการเดินเท้า เพื่อพูดคุยสอบถามแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชาวบ้าน ซึ่งสามารถเข้าใจบริบทหน้าที่ทางสังคมของสถานที่ต่างๆ และหากอาศัยชาวบ้านในพื้นที่นำเดินสำรวจซึ่งทำให้เข้าใจบริบทสภาพแวดล้อม และทางสังคมได้รวดเร็วขึ้น (ข้อพึงระวังในการรับรู้ข้อมูลเพียงด้านเดียวที่ชาวบ้านต้องการให้ทราบเท่านั้น) และสิ่งสำคัญในการทำแผนที่เดินดิน พื้นที่ทางกายภาพมีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาจึงควรตรวจสอบแผนที่เดินดินที่จัดทำขึ้นกับแผนที่ชุมชนหรือแผนที่หมู่บ้านที่เคยจัดทำขึ้น

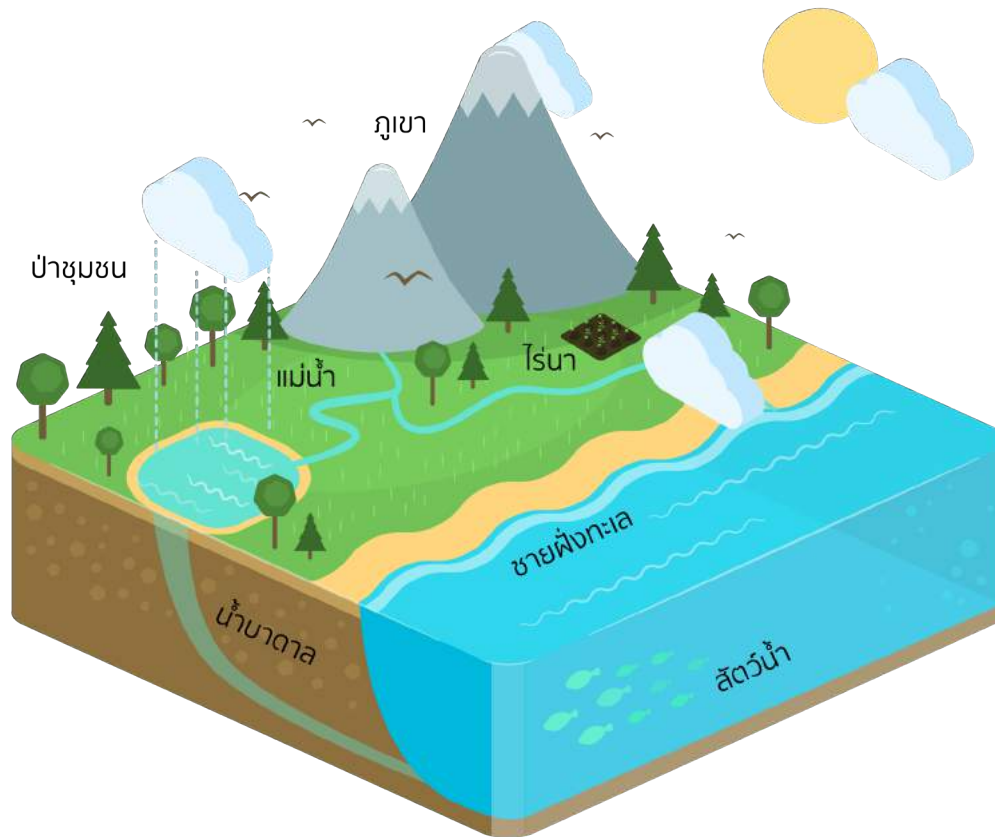
๒. ปฏิทินชุมชน

การจัดทำปฏิทินชุมชนเป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน เพื่อเข้าใจถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงสามารถเชื่อมโยงความเป็นเมือง ความเจริญด้านอื่นเข้าสู่หมู่บ้านอีกด้วย การทำปฏิทินชุมชนแบ่งออกเป็น ๑) ปฏิทินเศรษฐกิจ การจัดทำปฏิทินเศรษฐกิจทำให้ทราบรายละเอียดอาชีพและช่วงเวลาการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน และช่วยให้เข้าใจผลผลิตและความหลากหลายทางเศรษฐกิจ ๒) ปฏิทินสังคม/วัฒนธรรม การจัดทำปฏิทินสังคม/วัฒนธรรมเป็นการเก็บข้อมูลประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวบ้าน และยังช่วยสามารถเรียนรู้เข้าใจจารีต ประเพณีและวิถีชีวิตระบบคุณค่าที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

การจัดทำปฏิทินชุมชนอาจพบความขัดแย้งในข้อมูล เนื่องจากที่มาที่หลากหลาย จึงต้องตรวจสอบ สัมภาษณ์ รวมถึงหาแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลจะช่วยลดความผิดพลาดของข้อมูลและหากมีโอกาสควรเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมหรือเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมจะช่วยให้เข้าใจและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำปฏิทินชุมชนได้ดีขึ้น

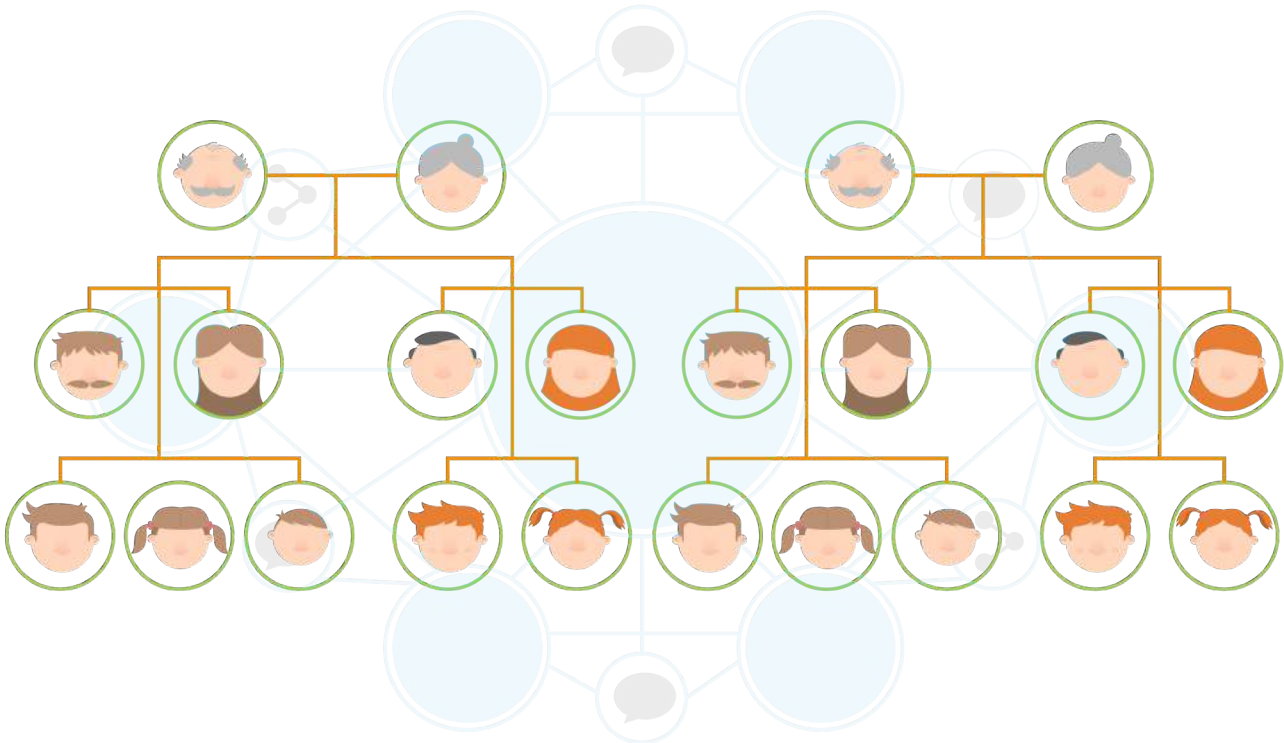
๓. แผนที่ทรัพยากร

การจัดทำแผนที่ทรัพยากรช่วยให้ทราบถึงพื้นที่ทางกายภาพของฐานทรัพยากรชุมชน และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับการจัดการทรัพยากร และเห็นถึงความสำคัญ ปริมาณ ความถี่ของการใช้และจำนวนชาวบ้านที่พึ่งพิงกับฐานทรัพยากร และทำความเข้าใจข้อมูลและจัดทำแผนที่เป็นแห่งทรัพยากร ทั้งแม่น้ำ ลำคลอง ป่า และพื้นที่สวน ไร่ นา ของชุมชน รวมถึงการจัดการพื้นที่สาธารณะภายในชุมชน

การจัดทำแผนที่ทรัพยากรต้องอาศัยการสำรวจโดยละเอียด ควรเดินสำรวจด้วยตนเอง หรืออาศัยพาหนะกรณีพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน รวมถึงนำแผนที่สังคมใช้ประกอบในการศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชุมชน เพื่อให้เข้าใจความหมายทางสังคมและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากรชุมชนมากขึ้น

๔. แผนผังเครือญาติ

การจัดทำแผนผังเครือญาติสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยกำเนิดและภายหลัง รวมถึงความหมายและหน้าที่ทางสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างครอบครัวหรือสถาบันทางสังคมภายในชุมชน และสามารถเข้าใจบทบาท หน้าที่และการเกิดขึ้นของกลุ่มทางสังคม อีกทั้งเข้าใจความสัมพันธ์เชิงเครือญาติในระดับครอบครัว และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไปสู่ความเป็นเครือญาติในระดับชุมชน

การถอดผังเครือญาติต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจกับบุคคลที่เข้ามาอยู่ในผังเครือญาติ จะสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลในผังเครือญาติกับข้อมูลในการวิจัยอย่างเป็นประโยชน์ รวมถึงการสัมภาษณ์เพื่อถอดผังเครือญาติเพื่อทำความเข้าใจระดับบุคคลที่อยู่ในผังเครือญาติ

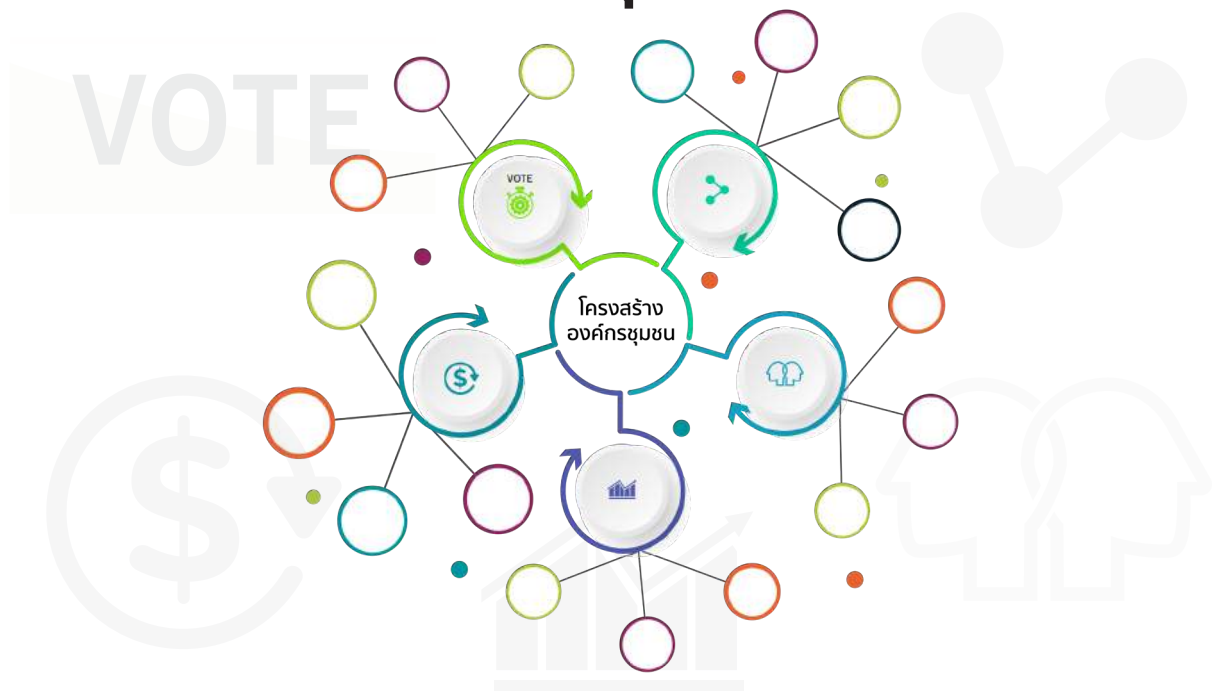
๕. แผนผังประวัติศาสตร์ชุมชน

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นรากเหง้าทางสังคม วัฒนธรรม เหตุการณ์สำคัญในอดีตที่เกิดขึ้น รวมถึงฐานคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจและทรัพยากรชุมชน จะแสดงให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์สำคัญในชุมชนร่วมกับมิติช่วงเวลา โดยเฉพาะเหตุการณ์ส่งผลเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม พลวัตทางเศรษฐกิจและฐานทรัพยากรในชุมชน การทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ชุมชนจะช่วยเข้าใจวิถีชุมชน และปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า ความเชื่อและวิถีชีวิต ทั้งนี้การจัดทำแผนผังประวัติศาสตร์ชุมชนสามารถใช้เส้นเวลา การลำดับเหตุการณ์สำคัญตามช่วงเวลาเพื่ออธิบายเหตุการณ์ที่เกิดในชุมชนเพื่อเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนควรทำความเข้าใจก่อนจัดทำแผนผังประวัติศาสตร์ชุมชน และการจัดทำแผนผังประวัติศาสตร์ชุมชนทำโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและบุคคลสำคัญในชุมชน และข้อมูลจากสมุดบันทึก เอกสารราชการ เอกสารอ้างอิงในชุมชน ช่วยให้เข้าใจครอบคลุมเหตุการณ์มากขึ้น นอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์มองเพียงข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และต้องทำความเข้าใจระบบคุณค่าหรือการสร้างความหมายของชาวบ้านต่อเหตุการณ์นั้น

๖. โครงสร้างองค์กรชุมชน

การศึกษาโครงสร้างชุมชนเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมในแง่มุมต่างๆ จะช่วยให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของสถาบัน องค์กร กลุ่มทางสังคมและบุคคลที่มีความสำคัญในชุมชน และทำความเข้าใจโครงสร้างองค์กรชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตของการขับเคลื่อนชุมชน แนวทางการศึกษาองค์กรชุมชนแบ่งเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

๑) การเมืองการปกครอง ได้แก่ โครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ, นโยบายสาธารณะ, นักการเมืองท้องถิ่นและชาวบ้าน รูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวัน

๒) สังคม ได้แก่ กลุ่มทางสังคมที่จัดตั้งโดยรัฐหรือชาวบ้าน สถาบันการศึกษา องค์กรศาสนา ความเชื่อ การสร้างทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมภายในชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม

๓) เศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ ความสัมพันธ์การผลิตระดับครัวเรือนกับการตอบสนองความต้องการของระบบ การเกษตรเพื่อการพาณิชย์ ปัจจัยและอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการผลิตพืชผลทางการเกษตร

การเก็บข้อมูลองค์กรชุมชนต้องเก็บข้อมูลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากและมีศักยภาพในการทำงานสูง ทั้งนี้ควรเข้าไปเรียนรู้ทำความเข้าใจกิจกรรมขององค์กรชุมชน จะช่วยให้เขียนรูปแบบและอธิบายกระบวนการทำงาน ตลอดจนพลวัตต่างของโครงสร้างองค์กรชุมชนอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

๗. วิถีชีวิต

การศึกษาประวัติชีวิตจะสามารถเข้าใจรายละเอียดของชาวบ้านมากขึ้น ทั้งประวัติชีวิตของชาวบ้าน และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชน นำไปสู่การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระดับครอบครัว กลุ่มทางสังคม และการสืบทอดอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การก่อตั้ง และรักษาทุนทางสังคมภายในชุมชน รวมถึงเข้าใจระบบคุณค่า การให้ความหมาย ปัญหาและวิธีการรับมือจากมุมมองชาวบ้าน

การศึกษาประวัติชีวิตควรสังเกตสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการพูดคุยเพื่อประเมินสถานการณ์และหาประเด็นพูดคุยที่เหมาะสม และแยกหัวข้อเพื่อง่ายต่อการลำดับและจัดเรียงข้อมูล เช่น ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา นอกจากนี้การจัดประวัติชีวิตเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องอาศัยระยะเวลา อาจมีความคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง ต้องมีความสุขุมรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. **วิถีชุมชน: คู่มือการเรียนรู้ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก.**
นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๕๕.

จักรกริช สังขมณี. **คู่มือการลงภาคสนาม สังคมวิทยาชนบท.** กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ประดิษฐ์ สีสานมิตร และสาวิตรี พูลสุขโข. **ก่อเกิด : คู่มือศึกษาชุมชนสำหรับเยาวชน.** กรุงเทพมหานคร :
สถาบันตันเกล้า, ๒๕๕๑.

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. **การพัฒนาและเสริมสร้างผู้นำชุมชน ใน กระบวนการและเทคนิคการทำงาน
ของนักพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๘.

๔.๓ การติดตามและประเมินผล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจ พ.ศ. ๒๕๔๖ สาระสำคัญกำหนดให้นิสิตผู้ศึกษาครบตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มีผลการเรียนค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ได้ปฏิบัติศาสนกิจสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา การปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี จึงเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจทุกรูปที่จะต้องออกไปปฏิบัติศาสนกิจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ เพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ เพื่อสงเคราะห์ประชาชน และเพื่อสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจเต็มกำลังความสามารถ ทั้งการประเมินด้วยตัวนิสิตเอง เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนัก อาจารย์ที่ปรึกษา การรายงานผลการดำเนินงาน การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม และการประชุม ล้วนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการให้กำลังใจและแนวทางในขณะปฏิบัติงาน การนี้กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี ได้มอบหมายให้กลุ่มงานปฏิบัติศาสนกิจ ทำหน้าที่หลักในการประสานงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อจัดทำเอกสาร ติดตาม ประเมิน และรวบรวมข้อมูลเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อพิจารณา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

๑. การติดตาม ตรวจสอบและพัฒนาโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) นิสิตประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจด้วยตนเอง โดยเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักให้ความเห็นชอบ

๒) ประชุมนิสิตปฏิบัติศาสนกิจเพื่อพัฒนาโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ติดตามผลการปฏิบัติศาสนกิจ และเตรียมรายงานความก้าวหน้าการปฏิบัติศาสนกิจ

๓) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจส่งรายงานการปฏิบัติศาสนกิจ ผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/> ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง (รวม ๒ ครั้ง)

๔) คณะทำงานหรือบุคคลที่มหาวิทยาลัยมอบหมายลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง

๕) คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ กำกับ ดูแล สั่งการและให้ความเห็นชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ

๒. การเขียนรายงานการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) วัตถุประสงค์การรายงานการปฏิบัติศาสนกิจ

นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องรายงานการปฏิบัติศาสนกิจต่อมหาวิทยาลัยอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๑ ครั้งตามที่คณะกรรมการกำหนด มหาวิทยาลัยกำหนดให้โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑) เพื่อให้มหาวิทยาลัยดำเนินการตามข้อ ๑๘ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจพุทธศักราช ๒๕๔๖ ที่ว่า “นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องรายงานการปฏิบัติศาสนกิจต่อมหาวิทยาลัยอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๑ ครั้งตามที่คณะกรรมการ”

๒) เพื่อให้มหาวิทยาลัยทราบสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานของการปฏิบัติศาสนกิจ ทราบจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา สำหรับเป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

๓) เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย

๒) กำหนดสถานที่ส่งและจำนวนการรายงาน

มหาวิทยาลัยกำหนดให้รายงาน จำนวน ๒ ครั้ง ผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/> พร้อมไฟล์งาน (ส่วนกลาง) รายงานต่อกองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี (ส่วนภูมิภาค) รายงานต่องานกิจการนิสิตของส่วนวิทยาเขต วิทยาลัย ห้องเรียนหรือหน่วยวิทยบริการแล้วแต่กรณีตามส่วนการศึกษาต้นสังกัดของนิสิต มีกำหนดดังนี้

๑) รายงานครั้งที่ ๑ รายงานผลการปฏิบัติศาสนกิจ ผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/> (ภายในวันที่ ๒๐ กันยายน)

๒) รายงานครั้งที่ ๒ รายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas/> (ภายในวันที่ ๒๐ มกราคม)

๓) รูปแบบการเขียนรายงานการปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยได้กำหนดรูปแบบการรายงานการปฏิบัติศาสนกิจผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ เพื่อให้การรายงานการปฏิบัติศาสนกิจเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และสอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติศาสนกิจที่กำหนดไว้ ดังนี้

๑) รายงานการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ (มุ่งเน้นการปฏิบัติศาสนกิจทั่วไปที่ได้รับมอบหมาย)

๒) รายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๒ (มุ่งเน้นการปฏิบัติศาสนกิจตามโครงการที่กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมตามยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจที่กำหนด

๓. การประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) นิสิตทุกรูปต้องเข้าร่วมการปฐมนิเทศก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ
- ๒) ส่งรายงานผลการปฏิบัติศาสนกิจและรายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจผ่านระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์
- ๓) ผ่านการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- ๔) ประเมินผลจากรายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ (ฉบับสมบูรณ์) ครั้งที่ ๒ (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด) ประกอบด้วย

- (๑) หน้าปก
- (๒) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
- (๓) สารบัญ
- (๔) บทที่ ๑ บทนำ
- (๕) บทที่ ๒ วิธีดำเนินงาน
- (๖) บทที่ ๓ ผลการดำเนินงานโครงการ
- (๗) บทที่ ๔ การบูรณาการและการเกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อคณะสงฆ์และชุมชน

(๘) บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ

(๙) ภาคผนวก

๕) การประเมินผลโครงการปฏิบัติศาสนกิจ กำหนดให้มี ๕ ระดับ คือ

- (๑) ผ่าน ระดับดีเยี่ยม
- (๒) ผ่าน ระดับดีมาก
- (๓) ผ่าน ระดับดี
- (๔) ผ่าน ระดับพอใช้
- (๕) ไม่ผ่าน

๔. การประกวดการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศ (Best practice)

การประกวดบทความผลงานวิธีปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศ (Best Practice) มหาวิทยาลัยจะคัดเลือกผลงานวิธีปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศประเภทต่างๆ โดยกำหนดรางวัล ๒ ประเภท คือ (๑) รางวัลประเภทส่วนงาน (๒) รางวัลประเภคนิสิต โดยกำหนดรางวัลการประกวดการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศ (Best Practice) ไว้ ๒ ระดับ คือ รางวัลระดับดีเยี่ยม (เหรียญทอง) และ รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน) ดังนี้

๑) รางวัลระดับดีเยี่ยม (เหรียญทอง) กำหนดให้มี ๑ รางวัล ในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

๒) รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน) ๔ รางวัล ในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ที่...../๒๕๖๑

วัดเจริญเมตตาเจ้าคุณโลก
ตำบลธาตุ อำเภอรัตนบุรี
จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๓๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอนิสิตไปช่วยปฏิบัติศาสนกิจ
กราบเรียน **พระราชวรมณี,ดร.** รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ประธานคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ จำนวน ๑ รายการ
๒. ใบรับรองผลการศึกษา จำนวน ๑ รายการ

ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจ ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย นั้น

เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตสามารถสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัยได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีพื้นที่แหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกฝนให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศรัทธา จึงกราบเรียนมาเพื่อขอตัวพระธรรมาวาส กิตติโสภโณ อายุ ๒๓ ปี พรรษา ๒ วิชยฐานะ น.ธ.เอก นิสิตคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ ๔ ไปช่วยปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนด ณ วัดเมตตาธรรมเจ้าคุณโลก ตำบลธาตุ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ดังนี้

๑. จัดทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัย
๒. เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษา
๓. แสดงธรรม บรรยายธรรม เป็นวิทยากรอบรมแก่ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่
๔. ช่วยกิจการอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับการพิจารณาอนุเคราะห์ให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจดังกล่าว ได้มาปฏิบัติงานเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย เป็นประโยชน์กับพระพุทธศาสนาและสังคมต่อไป

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระอธิการศรัทธา กิตติญาณ)
เจ้าอาวาสวัดเมตตาธรรมเจ้าคุณโลก

ติดต่อสอบถาม พระอธิการศรัทธา กิตติญาณ
โทร. ๐-๒๗๑๘-๘๓๗๙

ที่...../๒๕๖๑

วัดเจริญเมตตาเจ้าคุณโลก
ตำบลธาตุ อำเภอรัตนบุรี
จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๓๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติให้พระสังฆาธิการในปกครองปฏิบัติศาสนกิจ

กราบเรียน **พระราชมุนี,ดร.** รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ประธานคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ จำนวน ๑ รายการ

๒. ใบรับรองผลการศึกษา จำนวน ๑ รายการ

ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจ ในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย นั้น และ การนี้**พระครูเมตตาธรรมนุสาร เจ้าอาวาสวัดเมตตาธรรมเจ้าคุณโลก หมู่ที่ ๓ ตำบลธาตุ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์** เป็นพระสังฆาธิการในปกครองและเป็นนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ มีความประสงค์ที่จะปฏิบัติศาสนกิจตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการปฏิบัติศาสนกิจทุกประการ

เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตที่เป็นพระสังฆาธิการ เป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุมัติให้พระสังฆาธิการในปกครองได้ปฏิบัติศาสนกิจตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ณ **วัดเมตตาธรรมเจ้าคุณโลก หมู่ที่ ๓ ตำบลธาตุ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์** โดยปฏิบัติศาสนกิจงานในกิจการคณะสงฆ์ พร้อมเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจที่มีวัตถุประสงค์และวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับการพิจารณาอนุมัติให้พระสังฆาธิการในปกครองได้ปฏิบัติศาสนกิจเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และงานตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย และเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ วัด ชุมชน และพระพุทธศาสนา

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระโสภณพุทธเมธี)
เจ้าอาวาสวัดเจริญเมตตาเจ้าคุณโลก

ติดต่อสอบถาม พระโสภณพุทธเมธี

โทร. ๐-๒๗๑๘-๘๓๗๙

-ปกหน้า-
โครงการปฏิบัติศาสนกิจ

.....

นำเสนอโดย

พระ..... ฉายา.....
สาขาวิชา คณะ.....
รหัสนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต.....

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ
รุ่นที่/๒๕๖๐
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

แบบเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

ปกแบบเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

สารบัญ

๑. ชื่อโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

๒. ความสอดคล้องกับงานในกิจการคณะสงฆ์ แผนพัฒนานิสิต และนวลักษณ์ ๙ ประการ

๒.๑ งานในกิจการคณะสงฆ์

๒.๒ แผนพัฒนานิสิต ระยะที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๖๒)

๒.๓ หลักนวนลักษณ์ ๙ ประการของนิสิต มจร

๓. หลักการและเหตุผล

๔. วัตถุประสงค์

๕. ขอบเขตการดำเนินงาน

๖. เป้าหมาย

๒.๑ เชิงปริมาณ

๒.๒ เชิงคุณภาพ

๗. วิธีดำเนินการโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

๘. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๙. การประเมินผล

๑๐. ที่ปรึกษาโครงการ

๑๑. หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการปฏิบัติศาสนกิจ

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ

ประวัติผู้รับผิดชอบโครงการ

โดยโครงการปฏิบัติศาสนกิจมีองค์ประกอบและรายละเอียด ดังนี้

๑. ชื่อโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ ระบุชื่อโครงการตามความเหมาะสม มีความหมายชัดเจนสนองวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้และเรียกเหมือนเดิมทุกครั้งจนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จ

๒. ความสอดคล้องกับงานในกิจการคณะสงฆ์ แผนพัฒนานิสิต และนวัตกรรม

๙ ประการ

ระบุความสอดคล้องของโครงการกับกิจการของคณะสงฆ์ เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถตอบสนองการดำเนินงานของคณะสงฆ์ได้ในอนาคต

๒.๑ งานในกิจการคณะสงฆ์

☐ ๑) การปกครอง	☐ ๔) การศึกษาสงเคราะห์
☐ ๒) การเผยแผ่	☐ ๕) การสาธารณสงเคราะห์
☐ ๓) การศาสนศึกษา	☐ ๖) การสาธารณูปการ

๒.๒ แผนพัฒนานิสิต ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๒)

- ๑) พัฒนานิสิตให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศรัทธา
- ๒) ยกระดับกระบวนการทำงานสู่ความเป็นเลิศ
- ๓) จัดระบบบริการและสวัสดิการแก่นิสิตที่มีประสิทธิภาพ
- ๔) พัฒนาองค์กรสู่การเรียนรู้เพื่อพัฒนานิสิต

๒.๓ หลักนวัตกรรมนิสิต ๙ ประการ

หลักนวัตกรรม ๙ ประการของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส
- ผู้นำด้านจิตใจและปัญญา
- มีศรัทธาอุทิศตน
- รู้เท่าทันสังคม
- พัฒนานวัตกรรมเชิงพุทธ
- ใฝ่รู้ใฝ่คิด
- มีทักษะด้านภาษา
- รู้จักเสียสละ
- สัมผัสโลกทัศน์

๓. หลักการและเหตุผล อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหาที่นำไปสู่เรื่องของโครงการ การปฏิบัติศาสนกิจว่ามีมูลเหตุจูงใจหรือมีแนวคิดมาจากไหน อย่างไร จึงต้องการนำโครงการนี้มา ขับเคลื่อนเพื่อปฏิบัติงานสนองงานคณะสงฆ์หรือนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยชี้แจงรายละเอียดของ ปัญหาและความจำเป็นที่เกิดขึ้นและจะต้องแก้ไข ตลอดจนชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับการ ดำเนินงานตามโครงการและหากเป็นโครงการที่จะดำเนินการตามนโยบาย หรือสอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์คณะสงฆ์จังหวัด แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย หลักนวลักษณ์ ๙ ประการ หรือแผน อื่นๆ ก็ควรชี้แจงด้วย ทั้งนี้อาจจะเพิ่มเติมข้อความว่าถ้าไม่ทำโครงการดังกล่าวผลเสียหายโดยตรง หรือ ผลเสียหายในระยะยาวจะเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้เห็นประโยชน์ของโครงการกว้างขึ้น

๔. วัตถุประสงค์ เป็นการบอกให้ทราบว่า การดำเนินงานตามโครงการนั้นมีความต้องการให้ เกิดอะไรขึ้นวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ควรเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ วัดและประเมินผลได้ การทำโครงการหนึ่งๆ อาจจะมีวัตถุประสงค์มากกว่า ๑ ข้อก็ได้ แต่ทั้งนี้การเขียนวัตถุประสงค์ไว้มากๆ อาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติมองไม่ชัดเจน และอาจจะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ไม่ได้ ดังนั้นจึงนิยม เขียนวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน-ปฏิบัติได้-วัดได้ เพียง ๑-๓ ข้อ

๕. ขอบเขตการดำเนินงาน ระบุให้แน่ชัดว่าจะจัดทำโครงการในพื้นที่ใดและจัดทำกับกลุ่ม เป้าหมายใด เช่น พื้นที่วัด โรงเรียน หรือพื้นที่ชุมชนที่สนใจ กลุ่มเป้าหมาย เช่น เยาวชน ชาวบ้าน เป็นต้น

๖. เป้าหมาย ให้ระบุว่า จะดำเนินการสิ่งใด โดยพยายามแสดงให้เห็นปรากฏเป็นรูปตัวเลขหรือ จำนวนที่จะทำได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด การระบุเป้าหมาย ระบุเป็นประเภทลักษณะและปริมาณ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความสามารถในการทำงานของผู้รับผิดชอบโครงการ (ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ)

๑) เชิงปริมาณ

๒) เชิงคุณภาพ

๗. วิธีดำเนินการโครงการ อธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการที่จะทำโครงการปฏิบัติศาสนกิจตาม ยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยระบุตั้งแต่ระยะการเตรียมโครงการ รวมถึง กิจกรรมต่างๆ ไว้ แล้วนำมาจัดลำดับว่าควรจะทำสิ่งใดก่อน-หลังหรือพร้อมๆ กัน ให้เขียนไว้ตามลำดับ จนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการปฏิบัติศาสนกิจ เมื่อโครงการนี้เสร็จสิ้นแล้ว จะ เกิดผลอย่างไร ใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ในเรื่องนี้ สร้างผลกระทบอย่างไรกับสังคม สามารถเขียน ทั้งผลประโยชน์โดยตรงและผลประโยชน์โดยอ้อมที่เป็นผลกระทบจากโครงการด้วยได้

๙. การประเมินผล การประเมินผลจะต้องสามารถทำให้เห็นได้ว่าผลของการดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้

๑๐. ที่ปรึกษาโครงการ เป็นการระบุเพื่อให้ทราบว่าที่ปรึกษาโครงการของท่านในวิทยาเขต/วิทยาลัยสงฆ์/ห้องเรียน/หน่วยวิทยบริการ อาจารย์ท่านใดเป็นที่ปรึกษาโครงการ เจ้าอาวาสท่านใดรับผิดชอบดูแลท่าน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนิสิตท่านใดเป็นผู้ดูแลโครงการของท่าน

๑) อาจารย์ที่ปรึกษา

ชื่อ/ฉายา/นามสกุล คณะ/สาขาวิชา เบอร์โทรศัพท์/E-mail

๒) เจ้าอาวาส

ชื่อ/ฉายา/นามสกุล วัด/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด/รหัสไปรษณีย์ เบอร์โทร

๓) เจ้าหน้าที่กิจการนิสิต

ชื่อ/ฉายา/นามสกุล ตำแหน่ง/เบอร์โทรศัพท์/E-mail

๑๑. หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการทำงาน เป็นการระบุว่าในการดำเนินการโครงการนี้ ท่านต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานใดบ้างในพื้นที่ เช่น ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลตำบล ชมรม สมาคมในพื้นที่ปฏิบัติศาสนกิจ เป็นต้น เพื่อที่จะประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการที่ตั้งไว้

หมายเหตุ

- ให้นิสิตส่งโครงการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบเอกสาร WORD หรือ PDF โดยอัปโหลดไฟล์ในระบบปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์ <http://stud.mcu.ac.th/sas> เมนู ยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจออนไลน์

โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ปฏิบัติศาสนกิจสู่การสร้างสังคมสุขภาวะ
กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ฝ่ายปฏิบัติศาสนกิจ :

นายเกษม ประกอบดี โทรศัพท์ : 087-508-0055 Email : ksp20092009@hotmail.com

นายถาวร ภูษา Email : dhawara.bhu@mcu.ac.th